

PUZZELEN NIET

redekundig ontleden

groep 7-8

Ofkje Teekens en Eva den Boogert

ajodakt

PUZZELEN MET

redekundig
ontleden

groep 7-8

Auteurs

Ofkje Teekens en Eva den Boogert

ajodakt

Illustraties

Kre-add/Marcel Westervoorde, Alphen a/d Rijn

Vormgeving en lay-out

Kre-add/Marcel Westervoorde, Alphen a/d Rijn

Eerste druk, eerste oplage 2006

© 2006 Ajodakt, Baarn

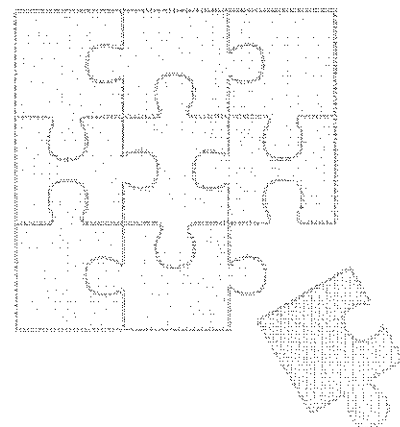
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

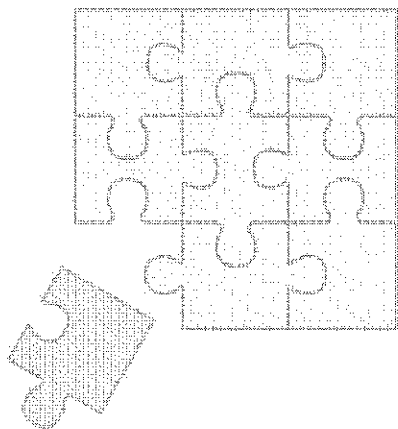
ISBN 90 262 4184 4

Nieuw 13-cijferig ISBN per 01-01-2007: 9789026241840

Inhoud

Introductie aan de leerling	5
Oefening 1 zinsdelen	6
Oefening 2 persoonsvorm	7
Oefening 3 werkwoordelijk gezegde	8
Oefening 4 onderwerp	9
Oefening 5 onderwerp	11
Oefening 6 lijdend voorwerp	12
Oefening 7 lijdend voorwerp	13
Oefening 8 meewerkend voorwerp	14
Oefening 9 meewerkend voorwerp	16
Oefening 10 naamwoordelijk gezegde	17
Oefening 11 voorzetselvoorwerp	19
Oefening 12 bijwoordelijke bepaling	20
Oefening 13 bijvoeglijke bepaling	22
Puzzelmix 1 persoonsvorm en werkwoordelijk gezegde	24
Puzzelmix 2 persoonsvorm en werkwoordelijk gezegde	26
Puzzelmix 3 persoonsvorm, werkwoordelijk gezegde en onderwerp	28
Puzzelmix 4 onderwerp en lijdend voorwerp	30
Puzzelmix 5 lijdend voorwerp en meewerkend voorwerp	32
Puzzelmix 6 werkwoordelijk gezegde en naamwoordelijk gezegde	34
Puzzelmix 7 werkwoordelijk gezegde en naamwoordelijk gezegde	36
Puzzelmix 8 meewerkend voorwerp en bijwoordelijke bepaling	38
Puzzelmix 9 voorzetselvoorwerp en bijwoordelijke bepaling	40
Puzzelmix 10 bijwoordelijke bepaling en bijvoeglijke bepaling	42
Puzzelverzamelmix 1	44
Puzzelverzamelmix 2	46
Puzzelverzamelmix 3	48
Puzzelverzamelmix 4	50
Puzzelverzamelmix 5	52
Puzzelverzamelmix 6	54
Theorie zinsdelen	56
Theorie persoonsvorm	57
Theorie werkwoordelijk gezegde	58
Theorie onderwerp	59
Theorie lijdend voorwerp	59
Theorie meewerkend voorwerp	60
Theorie naamwoordelijk gezegde	61
Theorie voorzetselvoorwerp	62
Theorie bijwoordelijke bepaling	63
Theorie bijvoeglijke bepaling	64

Introductie aan de leerling

Voor jullie ligt een boekje waarin uitgelegd wordt hoe het zit met ontleden. Veel leerlingen zien ontleden als een grote berg puzzelstukjes. Ze zien vaak door de bomen het bos niet meer. Als je dit boekje doorwerkt, zul je zien dat al deze puzzelstukjes uiteindelijk op hun plaats zullen vallen.

We kunnen het ontleden in twee soorten verdelen:

- het redekundig ontleden (zinsdelen)
- het taalkundig ontleden (woordsoorten).

In dit boek wordt het redekundig ontleden behandeld.

Bij elk zinsdeel vind je een of twee oefeningen met zinnen om te oefenen.

Na deze oefeningen vind je tien puzzelmixen. Hier moet je twee (of soms drie) zinsdelen benoemen.

Aan het eind van de puzzelmixen, vind je zes puzzelverzamelmixen. Dit zijn verzameloefeningen waar je alle zinsdelen in terugvindt.

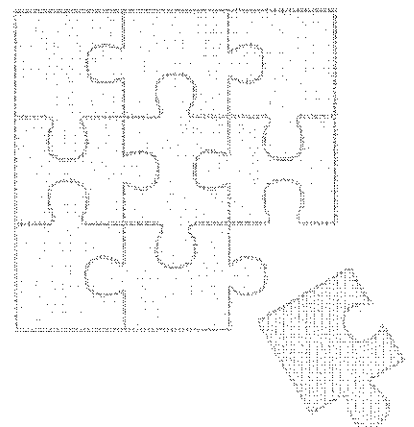
Achter de puzzelverzamelmixen vind je de uitleg per onderdeel. Dit is dus achter in het boek.

Het is de bedoeling dat als je alle oefeningen gemaakt hebt, je de stof beheerst.

Door het antwoordenboekje te gebruiken, is het mogelijk hier zelfstandig mee aan de slag te gaan. De puzzelverzamelmixen dienen als controle of je alles hebt begrepen.

Veel succes, puzzelen maar!

Ofkje Teekens en Eva den Boogert

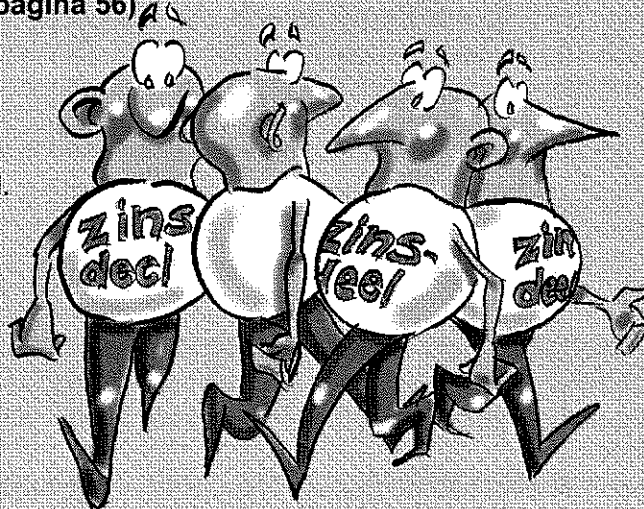

Oefening 1 zinsdelen

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 56)

Zinsdelen kun je vinden door de zin in een andere volgorde te zetten.

De woorden of groepjes woorden die dan bij elkaar blijven staan, noem je een zinsdeel.

Voorbeelden:

- De leuke jongen | mag | morgen | meedoen | met het darttoernooi.
- Mag | de leuke jongen | morgen | meedoen | met het darttoernooi?
- Morgen | mag | de leuke jongen | meedoen | met het darttoernooi.
- Met het darttoernooi | mag | de leuke jongen | morgen | meedoen.

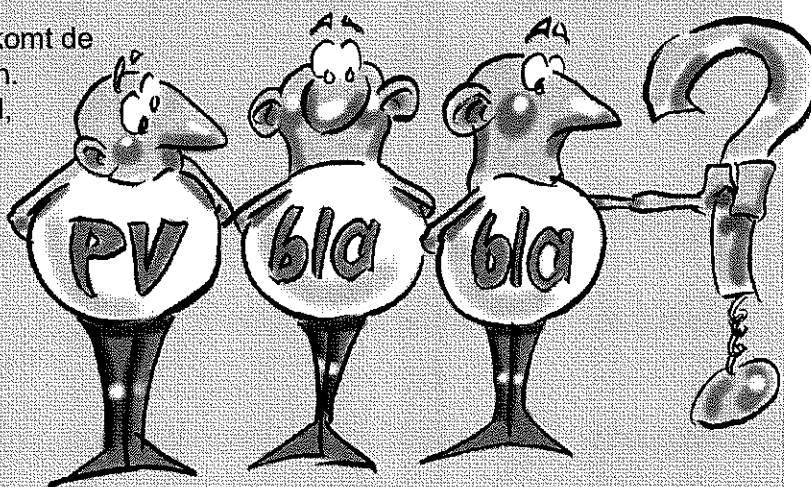
Zet achter elk zinsdeel een verticale streep.

1. Bij het voetballen is de ruit in de achterkamer gebroken.
2. In de vakantie ga ik elke dag zwemmen in het zwembad.
3. De kat vangt in de tuin een vogeltje.
4. In de kinderkamer ligt de baby te slapen.
5. De kinderen uit de derde klas moeten hard werken om goede cijfers te halen.
6. Gisteren in het park zag ik een grote hond met lange haren en een korte staart.
7. Het kleine huisje met bloemetjes op het balkon is van mijn oma.
8. De agent gaf me met een lach op zijn gezicht een bekeuring.
9. Vanmorgen lag de krant van de burens bij ons in de brievenbus.
10. De visser vangt met zijn nieuwe hengel een grote snoek.
11. De zeilboot is gisteren op de Grevelingen omgeslagen.
12. De mountainbiker is met zijn gezicht in de modder gevallen.
13. Waarom ben jij gisteren om half drie niet op tijd op je afspraak gekomen?
14. Ik kom je bezoeken omdat je al een tijd op bed ligt.
15. Wil jij voortaan de badkamer opruimen als je gedoucht hebt?

Oefening 2 persoonsvorm

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 57)

1. Als je de zin vragend maakt, komt de persoonsvorm vooraan te staan.
2. Als je de zin verandert van tijd, verandert de persoonsvorm.
3. Als je de zin in het enkelvoud of meervoud zet, verandert de persoonsvorm mee.

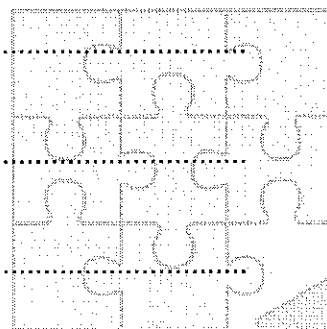

Voorbeelden:

1. Ik **ga** naar huis. $\Rightarrow$ **Ga** ik naar huis?
2. Ik **ga** naar huis. $\Rightarrow$ Ik **ging** naar huis.
3. Ik **ga** naar huis. $\Rightarrow$ Wij **gaan** naar huis.

Benoem de persoonsvorm (pv) en vul die in op de stippellijn.

1. Vincent ging gisteren naar de film.
pv =
2. Bettina zwemt naar de overkant.
pv =
3. Je moeder moet meteen komen!
pv =
4. Heeft prinses Maxima het gebouw geopend?
pv =
5. Morgen ga ik met de hond naar het strand.
pv =
6. Waar was jij vorige week?
pv =
7. In het zwembad ging hij kopje onder.
pv =
8. Wanneer begint je voetbaltraining?
pv =
9. De computer is weer vastgelopen.
pv =
10. De voorkant van het huis wordt volgende week geschilderd.
pv =

11. Mijn vriendje is drie keer op vakantie geweest.
pv =
12. Heb je nou al een tv op je kamer?
pv =
13. De bakker in het dorp heeft een prijs gekregen.
pv =
14. Ik wil niks meer met dat gezeur te maken hebben.
pv =
15. De fietser botste tegen een stilstaande auto.
pv =

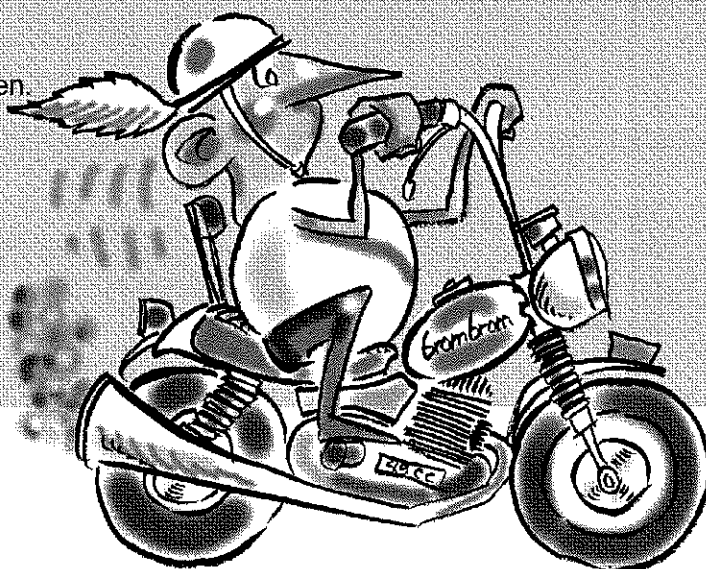
Oefening 3 werkwoordelijk gezegde

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 58)

Het werkwoordelijk gezegde vind je door alle werkwoorden uit de zin te halen. Al deze werkwoorden samen noemen we het werkwoordelijk gezegde.

Voorbeelden:

- Ik **moet** vandaag een nieuwe jas **gaan kopen**.
- Mijn broer **rijdt** vandaag voor het eerst op een brommer.

Benoem het werkwoordelijk gezegde (ww.gez) en vul dat in op de stippellijn.

1. Mijn zus werkt bij een kinderdagverblijf.
ww.gez =
2. De poster van haar idool heeft ze direct boven haar bed gehangen.
ww.gez =
3. De boerendochter moet helpen op de boerderij.
ww.gez =
4. Zullen we naar het park gaan?
ww.gez =
5. Boy mag een horloge uitkiezen voor zijn verjaardag.
ww.gez =
6. We gaan gezellig samen in het centrum winkelen.
ww.gez =

7. De scholier zou kunnen gaan spijbelen.
ww.gez =
8. Heb je de bal expres door het raam geschoot?
ww.gez =
9. Maak jij je werkstuk op de computer?
ww.gez =
10. Ga je morgen ook mee zeilen op het meer?
ww.gez =
11. Vanwege de sneeuw hebben we het skiën uitgesteld.
ww.gez =
12. De oude stoelen zouden zeker een nieuw verfje kunnen gebruiken.
ww.gez =
13. Hoe heb je dat nou kunnen denken?!
ww.gez =
14. Ik zou die valse kat in m'n eentje nooit eten hebben durven geven.
ww.gez =
15. Op zondag zijn we met oma gaan wandelen.
ww.gez =

Maak voordat je verder gaat met Oefening 4 eerst Puzzelmix 1 en Puzzelmix 2 vanaf pagina 24.

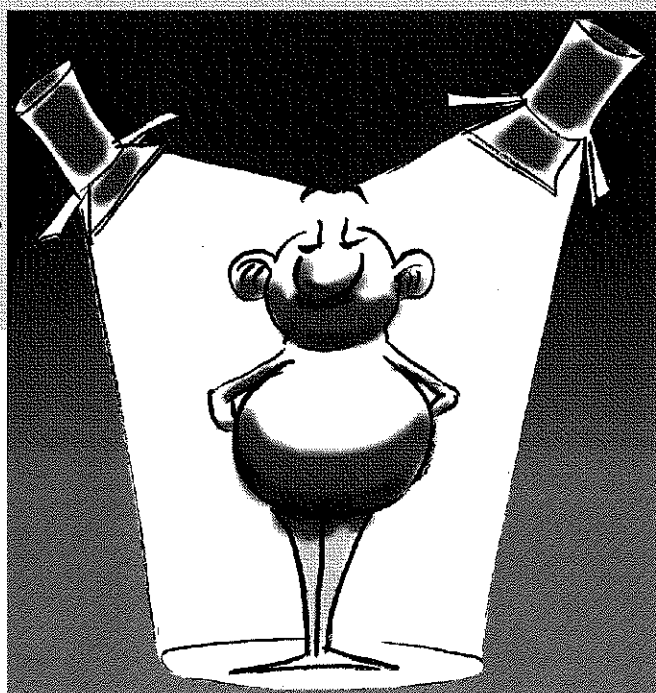
Oefening 4 onderwerp

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 59)

Zoek eerst het gezegde. Stel dan de vraag: Wie of wat + gezegde?

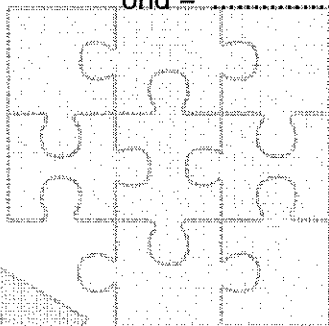
Voorbeelden:

- **De bakker** heeft een appeltaart gebakken. → Wie heeft gebakken?
- **Ligt mijn vulpen** nog op tafel? → Wat ligt?

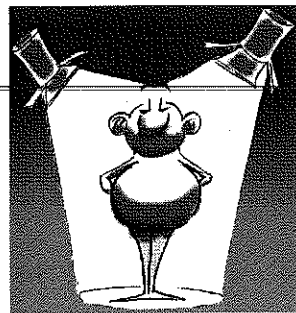
Benoem het onderwerp (ond) en vul dat in op de stippellijn.

1. De slager op de hoek is gesloten op maandag.
ond =
2. Zijn je vader en moeder al gescheiden?
ond =
3. Mijn opa van mijn moeders kant is overleden.
ond =
4. Op mooie dagen ga ik met mijn eigen bootje zeilen.
ond =
5. Vorige week zijn mijn moeder en ik naar de stad geweest.
ond =
6. Op deze bladzijde van het boek staan vijf spelfouten.
ond =
7. De au pair van mijn tante is van de trap gevallen.
ond =
8. De dokter heeft griep geconstateerd.
ond =
9. De vakantie van dit jaar is in het water gevallen.
ond =
10. Vanaf groep zes ga ik al alleen met de trein naar school.
ond =
11. Waarom doe jij je best niet op school?
ond =
12. De druiventrossen in Zuid-Frankrijk worden geplukt om wijn van te maken.
ond =
13. Op straat passeerde een optocht van prinsessen, clowns en goochelaars.
ond =
14. Samen met zijn vader deed de jongleur zijn act.
ond =
15. De kleine kat kroop weg onder de bank.
ond =

Oefening 5 onderwerp

Benoem het onderwerp (ond) en vul dat in op de stippellijn.

1. Het glas cola stond al twee uur op het tafeltje voor de tv.
ond =
2. Op straat probeerde een zakkenroller een politieagent te beroven.
ond =
3. Bij handvaardigheidles zijn bijna alle scharen bot.
ond =
4. Familie Van der Steen staat er bekend om te laat te komen op school.
ond =
5. Zou het wel goed gaan met het blaffende hondje van de bureu?
ond =
6. Een paar kinderen van groep 8 hangen steeds in het klimrek van de kleuters.
ond =
7. De kermis in de stad is een groot succes.
ond =
8. Horen de paperclips in dit laatje van het bureau?
ond =
9. De nieuwe boxen van de geluidsinstallatie kunnen veel lawaai maken.
ond =
10. Je moet de rotzooi op jouw kamer voortaan beter opruimen!
ond =
11. Vanaf september zit de 'r' weer in de maand.
ond =
12. De nieuwe leerkracht heeft het zwaar te verduren.
ond =
13. De hortensia's in de tuin moeten gesnoeid worden.
ond =
14. Maartens bal vloog over de schutting van de buurman.
ond =
15. Heeft de tuinman de rozen al bemest?
ond =

Maak voordat je verder gaat met Oefening 6 eerst Puzzelmix 3 op pagina 28.

Oefening 6 lijdend voorwerp

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 59)

Zoek eerst het gezegde en het onderwerp uit de zin.
Stel dan de vraag: Wie of wat + gezegde + onderwerp?

Voorbeeld:

De kleine jongen heeft **zijn ijsje** laten vallen. → Wat heeft de kleine jongen laten vallen?

Benoem het lijdend voorwerp (lv) en vul dat in op de stippellijn.

1. Mike eet een groot stuk appeltaart.

lv =

2. Voor elke dag kreeg oma medicijnen voorgeschreven.

lv =

3. Ze draagt een ronde zonnebril.

lv =

4. Ik zou de jonge lammetjes kunnen gaan bekijken.

lv =

5. Het kleine meisje drinkt haar limonadeglas leeg.

lv =

6. Thomas nam zijn nieuwe skateboard mee.

lv =

7. Zijn broertje heeft de moeilijke som kunnen maken.

lv =

8. De twee oudste broers hebben tien kilometer gelopen.

lv =

9. Heb jij dat gedaan?

lv =

10. De voetballer heeft een schitterend doelpunt gemaakt.

lv =

11. Onderweg naar huis verloor ze weer haar sleutels.

lv =

12. Heb jij je papegaai al eten gegeven vandaag?

lv =

13. Op haar verjaardag kreeg ze een mobieltje met een camera van haar ouders.

lv =

14. Ben je nou nog steeds dat boek aan het lezen?

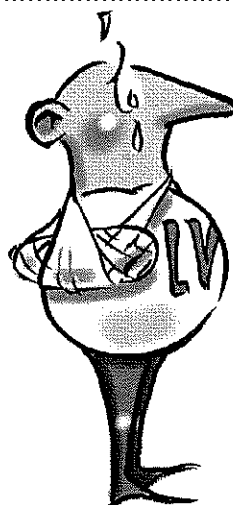
lv =

15. Vergeet niet het programma op te nemen!

lv =

Oefening 7 lijdend voorwerp

Benoem het lijdend voorwerp (lv) en vul dat in op de stippellijn. Let op! Misschien zit niet in elke zin een lijdend voorwerp!

1. Ik heb het niet goed begrepen met rekenen.

lv =

2. Waarom wil je me dat niet vertellen?

lv =

3. De jongen streepte de fouten aan met een rode vulpen.

lv =

4. Moeder heeft de boodschappen gedaan bij de supermarkt.

lv =

5. Wil jij mij het recept van de walnoottaart geven?

lv =

6. Ik ga even koffie kopen bij de avondwinkel.

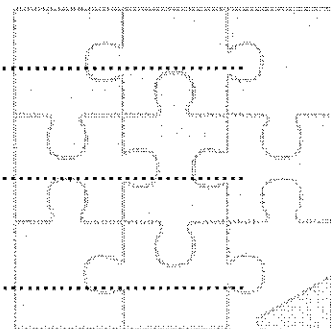
lv =

7. Wil jij vanavond warme chocolademelk voor mij maken?

lv =

8. De auto heeft onderweg een lekke band gekregen.

lv =

9. Volgend jaar gaan we verhuizen.
lv =
10. Verwissel jij de wc-rol de volgende keer?
lv =
11. Ik moet nieuwe batterijen in mijn wekkerradio doen.
lv =
12. Na het sporten drinken we altijd een vitaminedrankje.
lv =
13. Tijdens het wandelen nemen wij een mueslireep.
lv =
14. Ik rijd op mijn nieuwe fiets naar school.
lv =
15. Mijn leesboek ben ik kwijtgeraakt.
lv =

Maak voordat je verder gaat met Oefening 8 eerst Puzzelmix 4 op pagina 30.

Oefening 8 meewerkend voorwerp

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 60)

Het meewerkend voorwerp herken je aan de woorden 'aan' en 'voor'.
De woorden 'aan' en 'voor' moet je toe kunnen voegen of weg kunnen laten.

Voorbeelden:

- Pauline geeft **haar tante** een gele envelop.
- Pauline geeft **aan haar tante** een gele envelop.

Benoem het meewerkend voorwerp (mv) en vul dat in op de stippellijn.

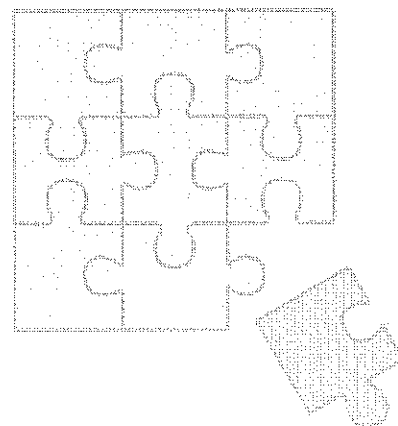
1. De strenge meester geeft de kinderen vijf bladen huiswerk mee.

mv =

2. Mijn buurvrouw gaf aan mijn dochter een ijsje.

mv =

3. Hij heeft mij vanmorgen een treinkaartje gegeven.
mv =
4. Sjors heeft me haar nieuwe vestje geleend.
mv =
5. Ik heb dit weekend voor mijn moeder een bloemetje gekocht.
mv =
6. Doe je moeder de groeten!
mv =
7. Oscar koopt voor zijn vriend twee gekke bierglazen.
mv =
8. De chef deelt de luie werknemer drie opdrachten uit.
mv =
9. Deze film kan ik je echt aanbevelen!
mv =
10. Ik heb het laatste kaartje voor het concert aan Kees gegeven.
mv =
11. De collega's schenken de jarige een mooie barbecue op zijn verjaardag.
mv =
12. De klassendienst deelde de aardrijkskundeboeken uit aan de klas.
mv =
13. De eerste les wordt gegeven aan groep 3.
mv =
14. Ik heb Boris een Xbox cadeau gegeven.
mv =
15. Dit bijzondere boek leen ik je alleen deze week uit.
mv =

Oefening 9 meewerkend voorwerp

Benoem het meewerkend voorwerp (mv) en vul dat in op de stippellijn. Let op! Misschien zit niet in elke zin een meewerkend voorwerp!

1. Stuur je mij de volgende keer wel een rekening?

mv =

2. Ik heb dit weekend de Duinenmars gewandeld.

mv =

3. Zij heeft mij de advertentie opgestuurd.

mv =

4. Jouw sleutels hangen nu weer aan mijn haakje.

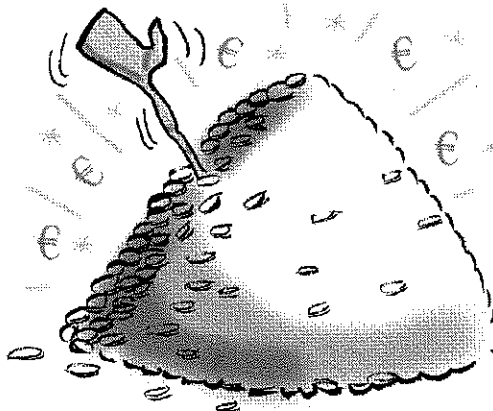
mv =

5. Het volgende bericht kun je beter aan hem mailen.

mv =

6. De lotto maakt zeven miljoen over aan mij.

mv =

7. Schenk jij voor ons even een kopje thee in?

mv =

8. Wanneer gaan we de wals oefenen?

mv =

9. Ik geef altijd twee euro aan een collecte voor goede doelen.

mv =

10. De klassenhulp is vergeten de planten water te geven.

mv =

11. Ik zal tante Babs eens een mailtje sturen over onze logeerplannen.

mv =

12. Ik heb een omelet besteld in het restaurant.

mv =

13. Geef mij dat cd'tje eens aan?

mv =

14. Heb jij het gras al gemaaid sinds twee weken geleden?

mv =

15. Geeft Jasmijn het konijn eten als we weg zijn dit weekend?

mv =

Maak voordat je verder gaat met Oefening 10 eerst Puzzelmix 5 op pagina 32.

Oefening 10 naamwoordelijk gezegde

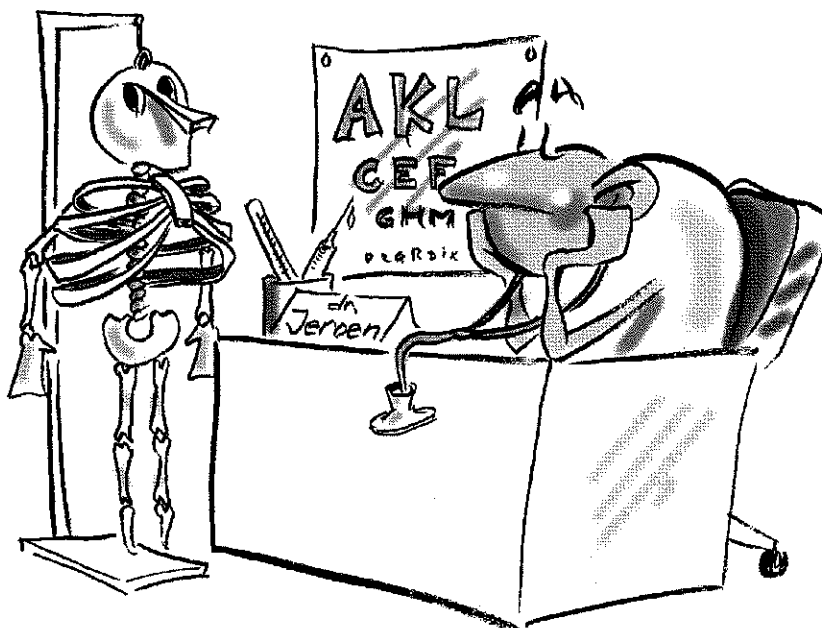
Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 61)

Een naamwoordelijk gezegde bestaat uit een werkwoordelijk deel (koppelwerkwoord) en het naamwoordelijk deel (een zelfstandig naamwoord of een bijvoeglijk naamwoord).

Koppelwerkwoorden: zijn, worden, blijven, blijken, lijken, schijnen, heten, dunken, voorkomen.

Voorbeelden:

- Jeroen is dokter.
- Jeroen is rustig.

Benoem het naamwoordelijk gezegde (nw.gez) en vul dat in de op de stippellijn.

1. Mijn neef wordt ingenieur.

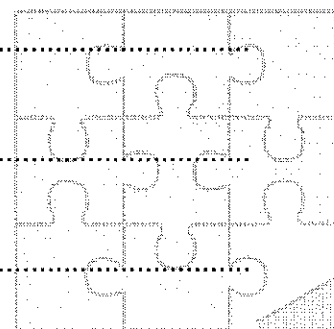
nw.gez =

2. Ik ben eindelijk weer blij.

nw.gez =

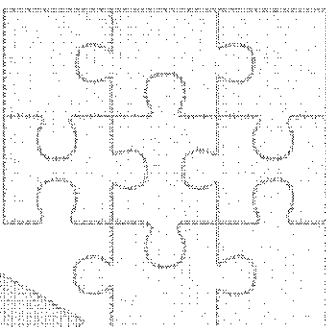
3. Stijn en Simon waren brutaal.

nw.gez =

4. De nette man lijkt ontevreden.
nw.gez =
5. De vader van mijn vriend is al jaren monteur.
nw.gez =
6. De groenteboer bleef rustig toen een klant de appels door de winkel gooide.
nw.gez =
7. Mijn tante was heel tevreden over mijn gedrag.
nw.gez =
8. De vrolijke jongen bleek de beheerder van de kinderboerderij.
nw.gez =
9. Zij schijnt een betrouwbare vrouw te zijn.
nw.gez =
10. Wordt zij na al die al die jaren studeren eindelijk dokter?
nw.gez =
11. Het was vervelend dat je niet kwam.
nw gez =
12. Bleek hij wel in orde te zijn?
nw.gez =
13. Waarom bleef de politieagent vriendelijk tegen de onbeleefde man?
nw.gez =
14. Was hij de jongste op het toernooi?
nw.gez =
15. Hij werd dronken, nadat hij de fles had leeggedronken.
nw.gez =

Maak voordat je verder gaat met Oefening 11 eerst Puzzelmix 6 en Puzzelmix 7 vanaf pagina 34.

Oefening 11 voorzetselvoorwerp

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 62)

Het voorzetselvoorwerp herken je aan een zin met een werkwoord met een vast voorzetsel: houden van, rekening houden met, vertrouwen op, voldoen aan, etc.

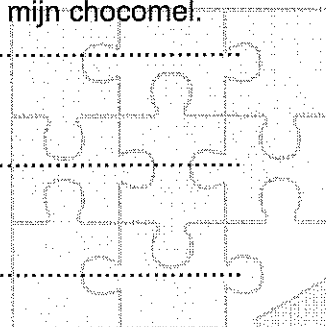
Voorbeelden:

- Ik hou erg veel **van** mijn oude oma.
- Ik ben erg gesteld **op** die rode trui.

Benoem het voorzetselvoorwerp (vv) en vul dat in op de stippellijn.

1. Ik hou van chocolade.
vv =
2. Zij denkt aan haar vriend, die omkwam bij de ontploffing.
vv =
3. Ik ben verliefd op de rozen in de tuin.
vv =
4. Ik vertrouw op jouw goede bedoelingen.
vv =
5. De smaak van deze chocola komt precies overeen met de smaak van mijn chocomel.
vv =
6. Ik herinner je aan onze afspraak om naar de film te gaan.
vv =
7. Wil je even ophouden met dat gedraai op je stoel?.
vv =

8. Ik doe een beroep op jouw zwijgplicht.
vv =
9. Hij voldoet niet aan de eisen.
vv =
10. We gaan over tot de orde van de dag.
vv =
11. Hou je ook rekening met het slechte weer?
vv =
12. Ik heb een hekel aan koud eten.
vv =
13. Let goed op de verkeersregels.
vv =
14. Waarom luister je niet naar mijn adviezen?
vv =
15. Ik heb hem aangespoord tot harder leren.
vv =

Oefening 12 bijwoordelijke bepaling

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 63)

1. De bijwoordelijke bepaling geeft antwoord op de vragen: 'waar', 'wanneer' en 'hoe'.
2. De bijwoordelijke bepaling zegt iets over een werkwoord of een bijvoeglijke bepaling.
3. De bijwoordelijke bepaling bestaat uit restwoorden.

Voorbeelden:

1. Om half drie ga ik met de tram naar Amsterdam.
2. Zij zingt mooi.
3. Jij hebt ook nog nooit naar mij geluisterd!

Benoem de bijwoordelijke bepalingen (bijw.bep) en vul die in op de stippellijn. Let op! Onder de zin staat tussen haakjes hoeveel bijwoordelijk bepalingen er in de zin staan.

1. Om half drie ga ik naar huis.

bijw.bep (2x) =

2. Ik ben al jaren niet bij een dokter geweest.

bijw.bep (3x) =

3. Overmorgen logeer ik bij mijn vriendin in Friesland.

bijw.bep (3x) =
.....

4. Ik ga zelden met de fiets naar de stad.

bijw.bep (3x) =
.....

5. Vorig jaar zomer zijn we met de auto naar Spanje geweest.

bijw.bep (3x) =
.....

6. Met de ambulance werd de gewonde naar het ziekenhuis vervoerd.

bijw.bep (2x)=
.....

7. In de tuin hebben we lekker thee gedronken.

bijw.bep (2x) =
.....

8. Wil jij de taart met het mes aansnijden?

bijw.bep (1x) =
.....

9. Door de orkaan was het huis compleet verdwenen.

bijw.bep (2x) =
.....

10. Ik ga nooit meer met de luchtballon varen.

bijw.bep (3x) =
.....

11. Hongerig schoof de jongen aan tafel.

bijw.bep (2x) =
.....

12. Het laatste trimester heb je veel gespijbeld!

bijw.bep (2x) =
.....

13. In de sauna kun je het knap heet krijgen.

bijw.bep (2x) =
.....

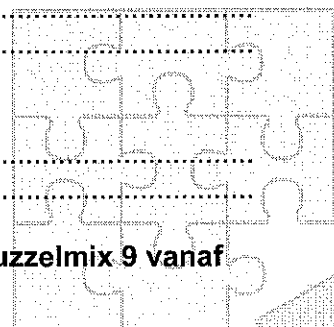
14. Hij is niet tevreden met die berg huiswerk.

bijw.bep (1x) =
.....

15. In Kenia zagen we op safari van dichtbij een olifant!

bijw.bep (3x) =
.....

Maak voordat je verder gaat met Oefening 13 eerst Puzzelmix 8 en Puzzelmix 9 vanaf pagina 38.

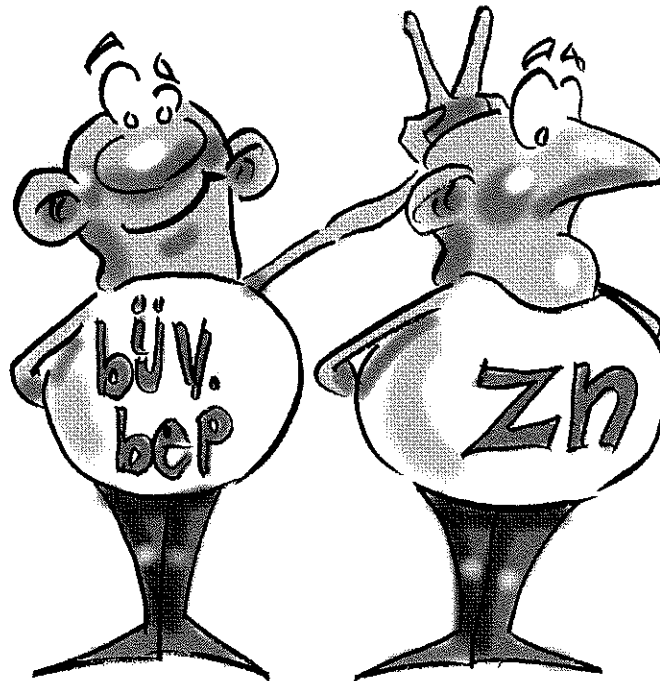
Oefening 13 bijvoeglijke bepaling

Weet je nog? (voor uitgebreide uitleg zie pagina 64)

Een bijvoeglijke bepaling zegt iets over een zelfstandig naamwoord. Het kan voor en achter het zelfstandig naamwoord staan.

Voorbeelden:

- Het horloge **van goud**.
- Het **gouden** horloge.

Benoem de bijvoeglijke bepalingen (bijk.bep) en vul die in op de stippellijn. Let op! Onder de zin staat tussen haakjes hoeveel bijvoeglijke bepalingen er in de zin staan.

1. Ga je mee naar de feestelijke bijeenkomst?

bijk.bep (1x) =

2. Ik heb een ontzettend naar gevoel als ik hem zie.

bijk.bep (1x) =

3. Karel de Grote was een belangrijke vorst.

bijk.bep (2x) =

4. Door haar grote inzet is zij kampioen worstelen geworden.

bijk.bep (2x) =

5. Hoeveel beslag heb ik nodig voor dunne flensjes?

bijk.bep (1x) =

6. Wil jij voortaan de open ramen goed sluiten?

bijv.bep (1x) =
.....

7. Na een natte zomer krijg je vaak een strenge winter.

bijv.bep (2x) =
.....

8. Door de hevige storm vlogen de rode dakpannen door de lucht.

bijv.bep (2x) =
.....

9. Wil je die stereo-installatie van jou wat zachter zetten!

bijv.bep (1x) =
.....

10. Ik baal van jouw slome inzet tijdens de afwas.

bijv.bep (2x) =
.....

11. De rijke buurman reed weg in zijn peperdure rode Ferrari.

bijv.bep (3x) =
.....

12. Ik hoop dat Anouk haar lange blonde haar niet heeft afgeknipt.

bijv.bep (2x) =
.....

13. Met de nieuwe vriend van mijn moeder, kan ik het absoluut niet vinden.

bijv.bep (2x) =
.....

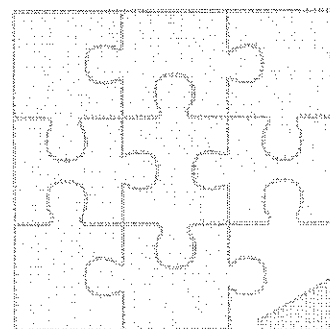
14. Door de langdurige stress had zij vaak zware hoofdpijn.

bijv.bep (2x) =
.....

15. Ik ben de ingewikkelde code van mijn pinpas totaal vergeten.

bijv.bep (2x) =
.....

Ga verder met Puzzelmix 10 op pagina 42.

Puzzelmix 1 persoonsvorm en werkwoordelijk gezegde

Benoem de persoonsvorm (pv) en het werkwoordelijk gezegde (ww.gez) en vul die in op de stippellijn.

1. Zou je meer willen weten over de snellere versie van dit computerspel?

pv =

ww.gez =

2. Alle lekkere koekjes uit de trommel heeft mijn opa opgesnoept.

pv =

ww.gez =

3. De rode voordeur bleek in het weekend geverfd te zijn.

pv =

ww.gez =

4. Op de tentoonstelling kon je het schilderij van dichtbij zien.

pv =

ww.gez =

5. De waaghals struikelde over een tak vlak voor de sloot.

pv =

ww.gez =

6. De jongen klom omhoog in een hijskraan.

pv =

ww.gez =

7. Ga onmiddellijk je kamer opruimen!

pv =

ww.gez =

8. Ik twijfel aan de opvoeding van je hond.

pv =

ww.gez =

9. Vorig jaar had ik de proefwerken beter geleerd.

pv =

ww.gez =

10. Waarom laat je de pannenkoeken steeds aanbranden?!

pv =

ww.gez =

11. Je hebt die plant van mij niet goed verzorgd.

pv =

ww.gez =

12. Het elftal heeft weer verloren van Ajax.

pv =

ww.gez =

13. Zou je willen helpen in de keuken?

pv =

ww.gez =

14. Het meisje hoopte de vogel haar stukjes brood te kunnen voeren.

pv =

ww.gez =

15. Waarom doe je niet mee met het voorbereiden van de musical?

pv =

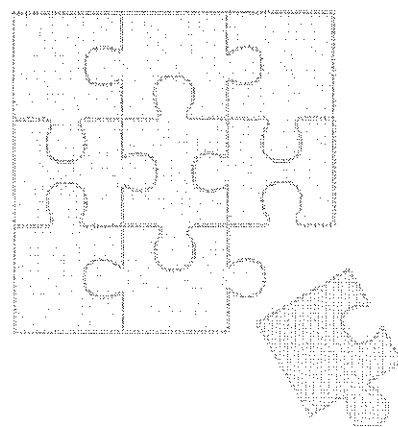
ww.gez =

Puzzel

In de puzzel staan van links naar rechts, van rechts naar links, van boven naar beneden en van beneden naar boven de persoonsvormen uit de zinnen: 3, 4, 7, 11, 12 en 15. Streep de woorden door. De letters die overblijven, vormen een woord. De letters in de puzzel mogen meerdere keren gebruikt worden.

g	t	h	a	g
r	b	e	o	d
k	e	e	l	b
o	h	f	a	p
n	j	t	a	s

							!
--	--	--	--	--	--	--	---

Puzzelmix 2 persoonsvorm en werkwoordelijk gezegde

Benoem de persoonsvorm (pv) en het werkwoordelijk gezegde (ww.gez) en vul die in op de stippellijn.

1. Ga je mee naar de film?

pv =

ww.gez =

2. Mijn moeder heeft mijn rokje korter gemaakt.

pv =

ww.gez =

3. Mijn vriendje heeft mij weer geschopt.

pv =

ww.gez =

4. Waarom doe jij de afwas niet gelijk na het eten?

pv =

ww.gez =

5. Vorige week hebben we de voetbalwedstrijd weer verloren.

pv =

ww.gez =

6. Ga je volgend jaar mee op vakantie wandelen?

pv =

ww.gez =

7. Ik zal in de toekomst beter opletten!

pv =

ww.gez =

8. Wil je in het vliegtuig mijn hand vasthouden?

pv =

ww.gez =

9. De parasailer is verkeerd naar beneden gekomen.

pv =

ww.gez =

10. Op welk moment heb jij je enkel gebroken?

pv =

ww.gez =

11. De juwelier poetst het zilver uit zijn winkel op.

pv =
ww.gez =

12. Kun jij je voortaan aan je afspraak houden?

pv =
ww.gez =

13. Houd jij de hond in de gaten?

pv =
ww.gez =

14. We gaan binnenkort weer eens een keertje skaten in het park.

pv =
ww.gez =

15. Bel jij oma voortaan eens wat vaker op!

pv =
ww.gez =

Puzzel

Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

ww.gez zin 7

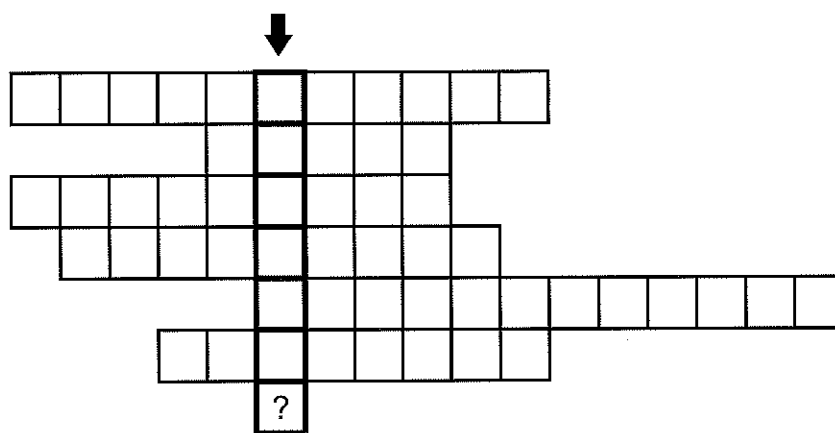
ww.gez zin 15

ww.gez zin 12

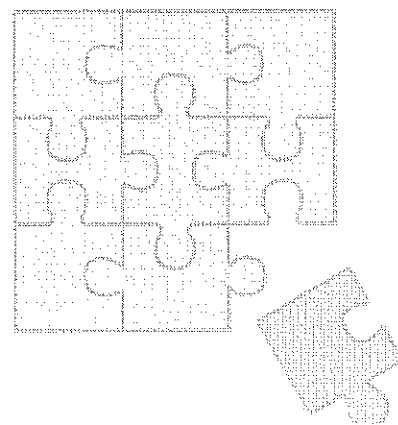
ww.gez zin 9

ww.gez zin 2

ww.gez zin 11

Ga verder met Oefening 4 en Oefening 5 vanaf pagina 9.

Puzzelmix **3** persoonsvorm, werkwoordelijk gezegde en onderwerp

Benoem de persoonsvorm (pv), het werkwoordelijk gezegde (ww.gez) en het onderwerp (ond) en vul die in op de stippellijn.

1. De haai heeft alweer een slachtoffer gemaakt.

pv =

ww.gez =

ond =

2. Waarom heeft mijn grootmoeder mij niets nagelaten na haar dood?

pv =

ww.gez =

ond =

3. Op de Dam in Amsterdam heeft de minister-president een krans gelegd.

pv =

ww.gez =

ond =

4. De schilder die de voordeur plamuurde, had niet genoeg plamuur.

pv =

ww.gez =

ond =

5. In de hagelbui werden we onderweg naar huis bekogeld met hagelstenen.

pv =

ww.gez =

ond =

6. Door de wind vloog de pet van de jongen de lucht in.

pv =

ww.gez =

ond =

7. De zieke kat had al twee dagen geen visjes gegeten.

pv =

ww.gez =

ond =

8. De HEMA verplaatste dit jaar haar winkel naar buiten het centrum.

pv =

ww.gez =

ond =

9. Marita verfde haar fiets oranje.

pv =

ww.gez =

ond =

10. Direct na schooltijd ging ik met mijn vriend zwemmen in het meer.

pv =

ww.gez =

ond =

11. De auto's razen voorbij op de snelweg.

pv =

ww.gez =

ond =

12. De bergbeklimmers rustten uit op de top van de berg.

pv =

ww.gez =

ond =

13. Heb jij lang gespaard voor die nieuwe scooter?

pv =

ww.gez =

ond =

14. Hij was geraakt door een indianenpijl van een klein kind.

pv =

ww.gez =

ond =

15. Zij heeft haar haar laten knippen bij een punkkapper.

pv =

ww.gez =

ond =

Puzzel

Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

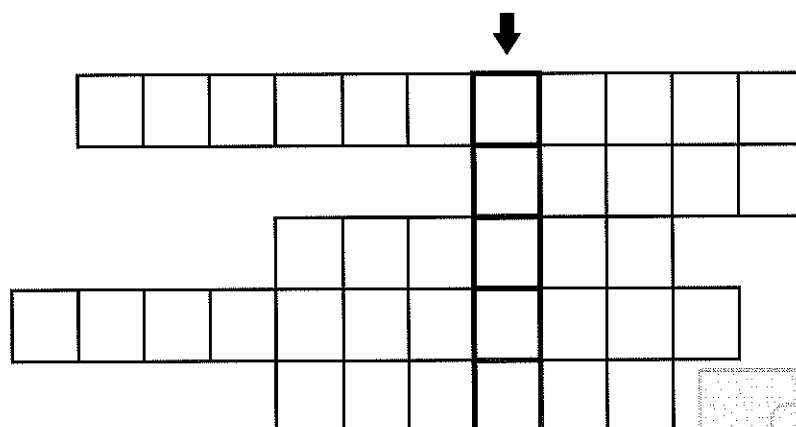
ww.gez zin 13

pv zin 11

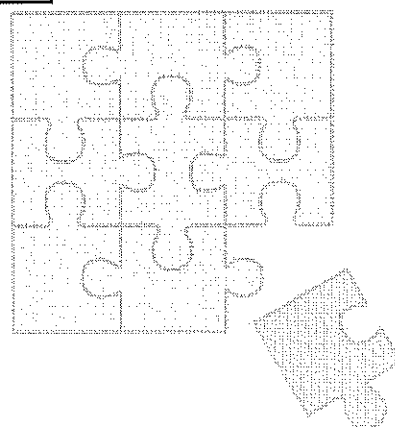
ond zin 9

ww.gez zin 10

ond zin 1

Ga verder met Oefening 6 en Oefening 7 vanaf pagina 12.

Puzzelmix 4 onderwerp en lijdend voorwerp

Benoem het onderwerp (ond) en het lijdend voorwerp (lv) en vul die in op de stippellijn.
Let op! Misschien zit niet in elke zin een onderwerp of een lijdend voorwerp!

1. Ik heb een nieuw ontwerp voor een surfplank bedacht.

ond =

lv =

2. Waarom heb jij die afspraak niet meteen afgezegd?

ond =

lv =

3. Ik kan het recept voor de Macaroni Napolitana niet vinden.

ond =

lv =

4. Waarom heb je een latere trein genomen naar opa en oma?

ond =

lv =

5. Ik heb mijn werkstuk dit jaar erg afgeraffeld.

ond =

lv =

6. Het blad van de tomatenplant raakte verdord.

ond =

lv =

7. De buren vergoedden de schade aan ons dak.

ond =

lv =

8. De trainer kocht appeltaart na de overwinning van het team.

ond =

lv =

9. Geef jij je moeder ook bonbons voor moederdag?

ond =

lv =

10. De schrijver schrijft dit jaar zijn twintigste boek.

ond =

lv =

11. Vanuit de luchtballon zien we ons huis liggen.

ond =

lv =

12. In Rome leven de mensen veel op straat.

ond =

lv =

13. Ga onmiddellijk die troep op zolder opruimen!

ond =

lv =

14. Wil je een lekker taartje bij de koffie?

ond =

lv =

15. De kangoeroes in Australië vinden deze zomer weinig voedsel.

ond =

lv =

Puzzel

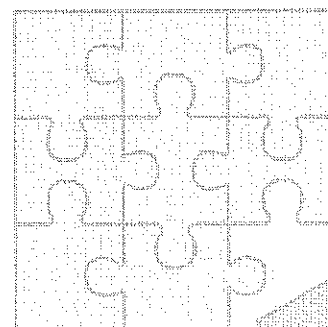
In de puzzel staat van links naar rechts, van rechts naar links, van boven naar beneden en van beneden naar boven het onderwerp van zin 1, 3, 4, 7, 9 en 11 en het lijdend voorwerp van zin 9 en 11.

Streek de woorden door. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. De letters die overblijven vormen een woord. De letters in de puzzel mogen meerdere keren gebruikt worden.

s	i	u	h	s	n	o
k	k	i	a	n	j	j
n	e	r	u	b	e	d
b	o	n	b	o	n	s
j	i	j	w	e	e	r

						!
--	--	--	--	--	--	---

Ga verder met Oefening 8 en Oefening 9 vanaf pagina 14.

Puzzelmix **5** lijdend voorwerp en meewerkend voorwerp

Benoem het lijdend voorwerp (lv) en het meewerkend voorwerp (mv) en vul die in op de stippellijn. Let op! Misschien zit niet in elke zin een lijdend voorwerp of een meewerkend voorwerp!

1. De agent deelde tientallen bonnen uit aan de bromfietzers zonder licht.

lv =

mv =

2. Het gouden horloge werd aan de oudste kleinzoon gegeven.

lv =

mv =

3. Wil je de brief doorsturen?

lv =

mv =

4. Moeder geeft de postbode een kopje koffie.

lv =

mv =

5. De film vertoonde ons veel spannende momenten.

lv =

mv =

6. De surfer kocht voor zichzelf een splinternieuwe plank.

lv =

mv =

7. Vlak voor haar dood schonk zij mij het schilderij.

lv =

mv =

8. Geef mij de gepofte aardappels eens aan!

lv =

mv =

9. Volgende week ga ik op bezoek bij mijn tante in Duitsland.

lv =

mv =

10. Op een keer geef ik dat vervelende kind een klap!

lv =

mv =

11. Ik heb de knoop weer aan mijn broek gezet.

lv =

mv =

12. De bibliothecaresse zocht een boek in de bibliotheek.

lv =

mv =

13. Doe jij mee met de volgende volleybalwedstrijd?

lv =

mv =

14. We gaan volgende maand een nieuwe auto kopen.

lv =

mv =

15. Wanneer geef je mij nou eens de oplossing voor dit probleem?

lv =

mv =

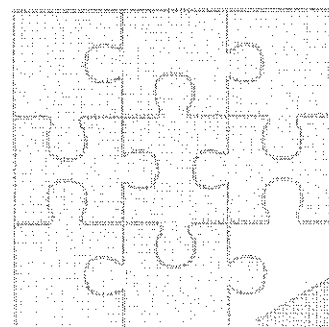
Puzzel

Zet een kruis door de vakjes van de zinnen met een meewerkend voorwerp. De letters die overblijven vormen een woord.

1 k	2 n	3 g	4 a	5 e
6 m	7 i	8 p	9 o	10 f
11 e	12 d	13 z	14 o	15 t

--	--	--	--	--	--

Ga verder met Oefening 10 op pagina 17.

Puzzelmix **6** werkwoordelijk gezegde en naamwoordelijk gezegde

Benoem het gezegde en vul dat in op de stippellijn. Kijk goed of het een werkwoordelijk gezegde (ww.gez) of een naamwoordelijk gezegde (nw.gez) is.

1. De slordige mevrouw met het kindje bleek de winkeleigenaresse te zijn.

ww.gez =

nw.gez =

2. Zij is met schaatsen op haar hoofd gevallen.

ww.gez =

nw.gez =

3. Hij kreeg een boek aangeboden.

ww.gez =

nw.gez =

4. Met al die bloemen en planten is de tuin werkelijk prachtig!

ww.gez =

nw.gez =

5. Het bureau was comfortabel om aan te werken.

ww.gez =

nw.gez =

6. Mijn buurman is een knappe professor.

ww.gez =

nw.gez =

7. Ons huis is gisteren verkocht.

ww.gez =

nw.gez =

8. Hij is kunstenaar in hart en nieren.

ww.gez =

nw.gez =

9. Ik zou vanmiddag gaan sporten met mijn vader.

ww.gez =

nw.gez =

10. Ik heb een kopje thee voor je ingeschonken.

ww.gez =

nw.gez =

11. Deze les was voor de groep veel te moeilijk.

ww.gez =

nw.gez =

12. Het hotel is veel te klein.

ww.gez =

nw.gez =

13. Mijn moeder is vorige week geopereerd.

ww.gez =

nw.gez =

14. Langs de zee wordt een fietspad aangelegd.

ww.gez =

nw.gez =

15. Deze gouden ring is erg kostbaar.

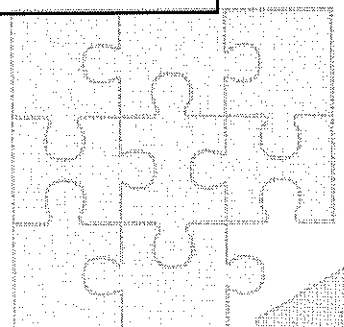
ww.gez =

nw.gez =

Puzzel

Kleur de vakjes van de zinnen met een naamwoordelijk gezegde. Er ontstaat een patroon.

4	10	11	3	1
7	12	2	8	13
6	14	5	9	15

Puzzelmix **7** werkwoordelijk gezegde en naamwoordelijk gezegde

Benoem het gezegde en vul dat in op de stippellijn.

Kijk goed of het een werkwoordelijk gezegde (ww.gez) of een naamwoordelijk gezegde (nw.gez) is.

1. Ik ga dit jaar weer skiën in Oostenrijk.

ww.gez =

nw.gez =

2. Hij blijkt een behulpzame buurman te zijn.

ww.gez =

nw.gez =

3. Wanneer ga je een keertje mee klimmen?

ww.gez =

nw.gez =

4. De schroevendraaier ligt op zolder in de kast.

ww.gez =

nw.gez =

5. Het toneelstuk lijkt me niet zo interessant.

ww.gez =

nw.gez =

6. Breng je me even weg naar de training?

ww.gez =

nw.gez =

7. Berend zou het toestel wel kunnen repareren.

ww.gez =

nw.gez =

8. Het ongeluk van gisteren schijnt ernstig te zijn.

ww.gez =

nw.gez =

9. Kunnen we na het eten nog even buitenspelen?

ww.gez =

nw.gez =

10. Ik word gek van dat groepje hangjongeren voor het raam.

ww.gez =

nw.gez =

11. Hij lijkt behoorlijk op zijn vader.

ww.gez =

nw.gez =

12. Pepijn is dit jaar heel veel ziek geweest.

ww.gez =

nw.gez =

13. Ik word later leeuwentemmer!

ww.gez =

nw.gez =

14. De nieuwe pennen zijn buigbaar!

ww.gez =

nw.gez =

15. De arme vogel is tegen de dikke eikenboom aan gevlogen.

ww.gez =

nw.gez =

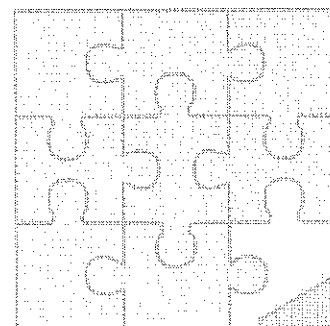
Puzzel

Zet een kruis door de vakjes van de zinnen met een werkwoordelijk gezegde. De overige letters vormen een woord.

11	10	3	2	14
g	p	t	e	r
15	1	8	6	12
a	u	f	d	e
7	13	4	5	9
z	c	f	t	e

							!
--	--	--	--	--	--	--	---

Ga verder met Oefening 11 en Oefening 12 vanaf pagina 19.

Puzzelmix **8** meewerkend voorwerp en bijwoordelijke bepaling

Benoem het meewerkend voorwerp (mv) en/of de bijwoordelijke bepalingen (bijw.bep) en vul die in op de stippellijn.

Let op! Misschien zit niet in elke zin een meewerkend voorwerp of een bijwoordelijke bepaling. Er kunnen ook meerdere bijwoordelijke bepalingen in de zinnen staan!

1. Ik heb hem een doos sigaren cadeau gedaan.

mv =

bijw.bep =

2. Aan de computer op school mail ik je informatie voor je werkstuk.

mv =

bijw.bep =

3. Voor de kassa stond een lange rij.

mv =

bijw.bep =

4. We hebben veel geld geschonken aan de werklozen.

mv =

bijw.bep =

5. De bloemen staan onhandig voor de televisie.

mv =

bijw.bep =

6. Voor deze menigte zing ik voor jou een lied.

mv =

bijw.bep =

7. Ik heb vanuit Spanje een mailtje gestuurd aan mijn vriend.

mv =

bijw.bep =

8. Aan haar pols glom een gouden armband.

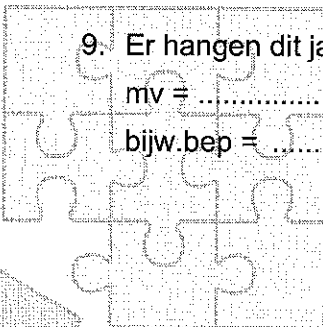
mv =

bijw.bep =

9. Er hangen dit jaar veel pruimen aan de boom.

mv =

bijw.bep =

10. Aan welke kant van de kamer zou jij de tafel neerzetten?

mv =

bijw.bep =

11. Mijn tante heeft een leuk vakantiebaantje voor je geregeld!

mv =

bijw.bep =

12. Het vogelhuisje hangt aan de zijkant van de schuur.

mv =

bijw.bep =

13. Voor de volgende afslag geef ik je een waarschuwing.

mv =

bijw.bep =

14. Joost schrijft aan tafel een brief aan zijn vriendin.

mv =

bijw.bep =

15. De politieagent gaf een bekeuring aan de jongen zonder licht.

mv =

bijw.bep =

Puzzel

Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

bijw.bep zin 3

mv zin 7

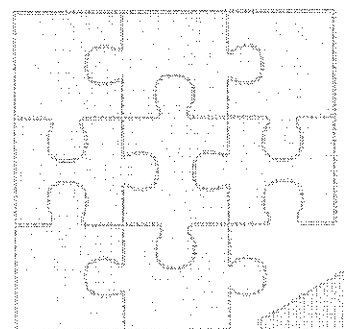
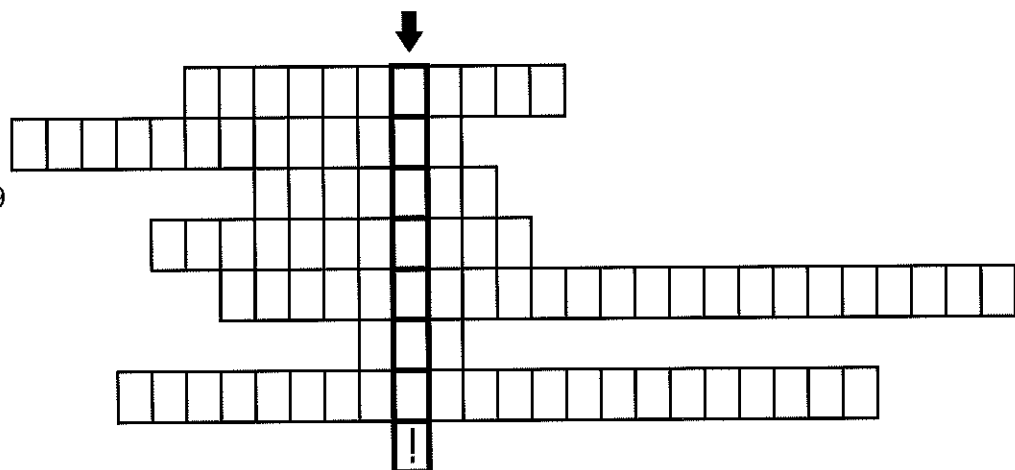
2° bijw.bep zin 9

bijw.bep zin 8

bijw.bep zin 12

mv zin 1

mv zin 15

Puzzelmix 9 voorzetselvoorwerp en bijwoordelijke bepaling

Benoem het voorzetselvoorwerp (vv) en/of de bijwoordelijke bepalingen (bijw.bep).
Let op! Misschien zit niet in elke zin een voorzetselvoorwerp of een bijwoordelijke bepaling. Er kunnen ook meerdere bijwoordelijke bepalingen in de zinnen staan!

1. De leerkracht moest surveilleren op het plein.

vv =

bijw.bep =

2. Op haar kun je het beste vertrouwen.

vv =

bijw.bep =

3. Jij kunt je voorbereiden op een fijne vakantie.

vv =

bijw.bep =

4. Kom je nog werken in de tuin vanmiddag?

vv =

bijw.bep =

5. De twee vriendinnen moeten mee naar het bureau.

vv =

bijw.bep =

6. In het vliegtuig smeekte de piloot om de nodige hulp.

vv =

bijw.bep =

7. De oudere man oordeelt vaak negatief over de jongelui.

vv =

bijw.bep =

8. Heb je het al in het boek opgezocht?

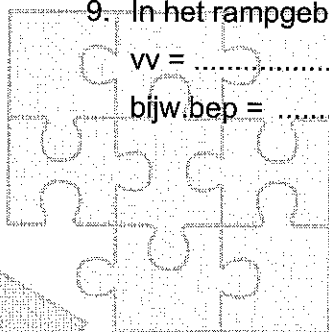
vv =

bijw.bep =

9. In het rampgebied moeten we overgaan tot evacuatie.

vv =

bijw.bep =

10. Aan de derde tak vanaf de onderkant van de boom hangt de vlieger.

vv =

bijw.bep =

11. Hij onttrekt zich altijd aan zijn verplichtingen.

vv =

bijw.bep =

12. De verklaringen van de ooggetuige kwamen overeen met die van de verdachte.

vv =

bijw.bep =

13. Volgend jaar moet de schilderes ophouden met haar werk.

vv =

bijw.bep =

14. Gisteren ontmoette ik een oude kennis in de Vlamingstraat.

vv =

bijw.bep =

15. Met school brachten we in Deventer een bezoek aan het museum.

vv =

bijw.bep =

Puzzel

Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

2° bijw.bep zin 8

bijw.bep zin 5

vv zin 6

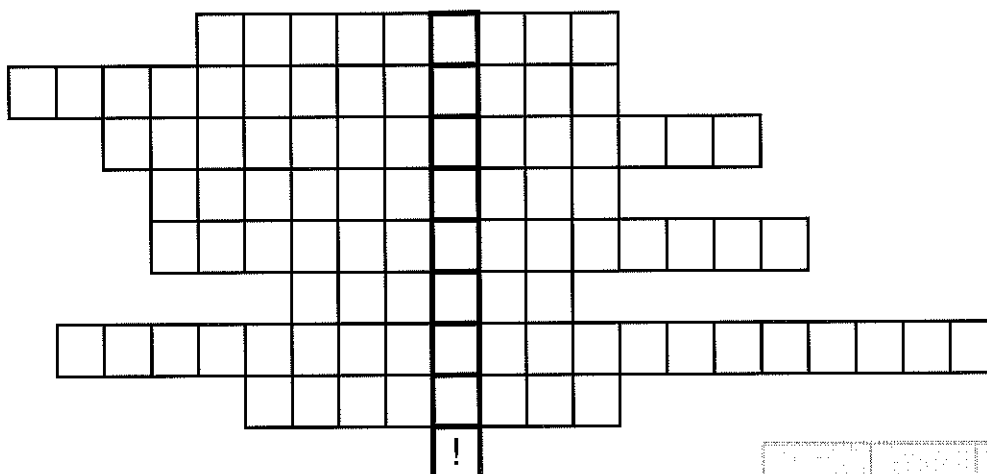
bijw.bep zin 1

vv zin 7

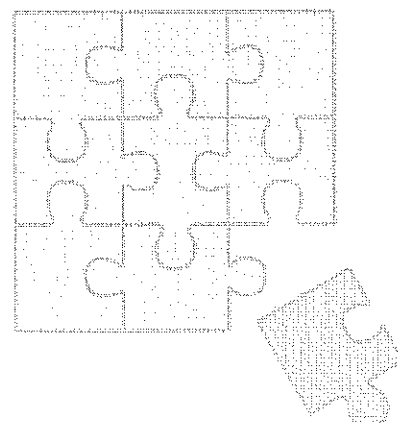
vv zin 2

vv zin 12

2° bijw.bep zin 7

Ga verder met Oefening 13 op pagina 22.

Puzzelmix **10** bijwoordelijke bepaling en bijvoeglijke bepaling

Benoem de bijwoordelijke bepalingen (bijw.bep) en de bijvoeglijke bepalingen (bijv.bep). Let op! Misschien zit niet in elke zin een bijwoordelijke bepaling of een bijvoeglijke bepaling. Er kunnen ook meerdere bijwoordelijke bepalingen en/of bijvoeglijke bepalingen in de zinnen staan!

1. De knappe jongen uit Finland werd smoorverliefd op de filmster.

bijw.bep =

bijv.bep =

2. De vriendelijke gids vertelde een spannende anekdote.

bijw.bep =

bijv.bep =

3. Op de laatste koopavond van de maand werd de geblesseerde dief gesnapt.

bijw.bep =

bijv.bep =

4. In het verre China eten ze rijst met dunne lange stokjes.

bijw.bep =

bijv.bep =

5. Zij heeft haar krullende haar door een trendy kapper laten modelleren.

bijw.bep =

bijv.bep =

6. Door mijn slechte planning, haalde ik een onvoldoende voor het proefwerk.

bijw.bep =

bijv.bep =

7. Als ik achttien word, mag ik alleen op vakantie.

bijw.bep =

bijv.bep =

8. Vol aandacht bekeek mijn vader mijn mooie cijfers.

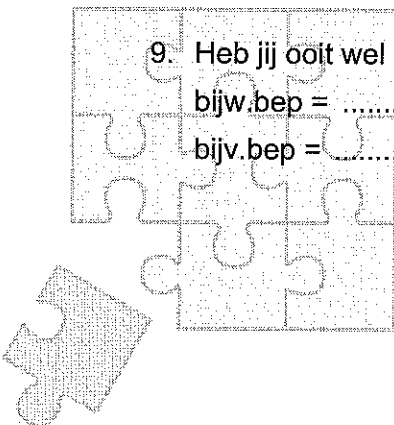
bijw.bep =

bijv.bep =

9. Heb jij ooit wel eens gesurft op het Veeerse meer?

bijw.bep =

bijv.bep =

10. Ga jij ook dit jaar je abonnement opzeggen?

bijw.bep =
bijv.bep =

11. Op een dag laat ik mijn haar blond verven.

bijw.bep =
bijv.bep =

12. Waarom heb je niet het volgende vliegtuig genomen?

bijw.bep =
bijv.bep =

13. Ga je deze laatste week van de vakantie nog wat leuks doen?

bijw.bep =
bijv.bep =

14. Om half negen begint die leuke film vanavond.

bijw.bep =
bijv.bep =

15. Ik hoop dat die lastige overbuurman eindelijk ophoudt met klagen.

bijw.bep =
bijv.bep =

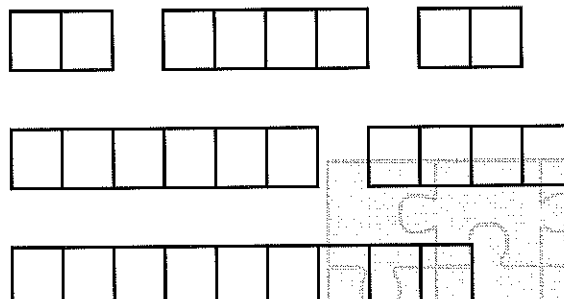
Puzzel

In de puzzel staan van links naar rechts, rechts naar links, boven naar beneden en van beneden naar boven de volgende woorden (woordgroepen staan zonder spaties geschreven):

- eerste bijv.bep zin 2
- eerste bijv.bep zin 6
- eerste bijv.bep zin 1
- laatste bijv.bep zin 4
- laatste bijw.bep zin 10
- laatste bijv.bep zin 14
- laatste bijv.bep zin 5
- eerste bijw.bep zin 11
- eerste bijv.bep zin 15

Streep de woorden door. De letters die overblijven, vormen een woord. De letters in de puzzel mogen meerdere keren gebruikt worden.

k	o	p	e	e	n	d	a	g	j	e	e
n	h	d	i	t	j	a	a	r	e	k	b
a	t	d	e	h	p	u	z	z	e	u	l
p	g	o	e	c	l	a	n	g	e	e	d
p	o	p	g	e	g	i	t	s	a	l	e
e	k	j	i	l	e	d	n	e	i	r	v
l	o	s	t	s	!	t	r	e	n	d	y

Ga verder met de Puzzelverzamelmixen vanaf pagina 44.

Puzzelverzamelmix 1

Alles door elkaar! Benoem de dikgedrukte zinsdelen en vul die in op de stippellijn.

1. De orkaan verwoestte **de strandhuisjes**.

.....

.....

2. Freek **behaalde** een goed resultaat bij de marathon in New York.

.....

.....

3. Philip **heeft** de rugbywedstrijd **gewonnen**.

.....

.....

4. IJsbrand plukt de appels **uit de boom van de buurvrouw**.

.....

.....

5. De coach krijgt **het team** goed op de rails.

.....

.....

6. **De rondvaartboot** vervoerde de Japanse toeristen.

.....

.....

7. De jager **lokte** het zwijn naar hem toe.

.....

.....

8. Ik **verstijfde** van schrik toen ik de muis zag.

.....

.....

9. Het meisje heeft **prachtige vlechten** in het haar.

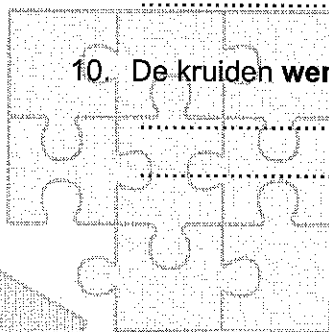
.....

.....

10. De kruiden **werden geknipt** voor in de soep.

.....

.....

11. De piloot verloor de macht over het toestel.

.....
.....

12. De veearts liet de koe inslapen.

.....
.....

13. We moeten nog een week wachten op ons nieuwe hondje.

.....
.....

14. De zon moet eens wat vaker gaan schijnen.

.....
.....

15. Wanneer kom je nou een keertje pannenkoeken bakken?

.....
.....

Puzzel

Benoem de zinsdelen. Schrijf de benamingen voluit. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

zin 13: een week =

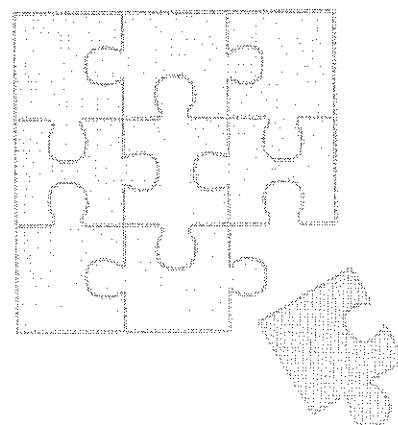
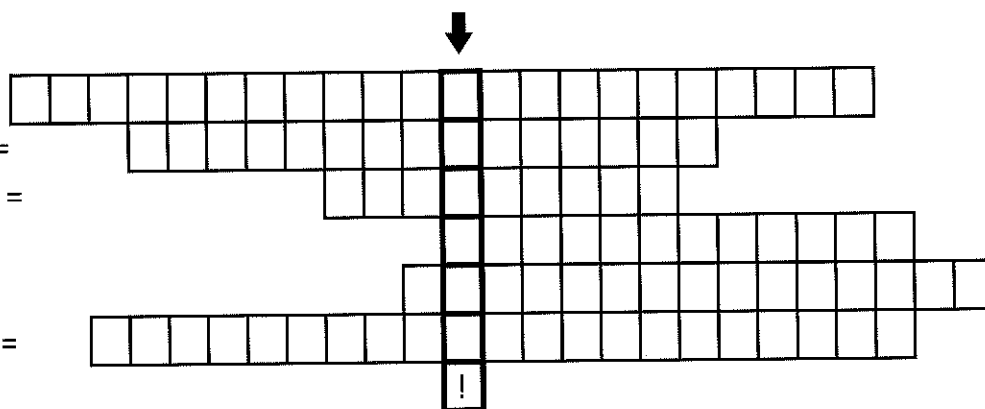
zin 15: pannenkoeken =

zin 6: de rondvaartboot =

zin 3: heeft =

zin 12: de koe =

zin 10: werden geknipt =

Puzzelverzamelmix 2

Alles door elkaar! Benoem de dikgedrukte zinsdelen en vul die in op de stippellijn.

1. De pasgebakken koekjes zijn **genoeg** afgekoeld.

.....
.....

2. **Het verkeersplein** werd verbouwd.

.....
.....

3. Het pasteitje **was** niet helemaal **gaar**.

.....
.....

4. De file veroorzaakte **veel oponthoud**.

.....
.....

5. Ga **je** volgende week mee naar de bioscoop?

.....
.....

6. Wat geef jij **Pieter** voor Sinterklaas?

.....
.....

7. Gemiddeld gaat **de Nederlander** drie keer per jaar met vakantie.

.....
.....

8. Wil jij voor mama **in de tomatensoep** roeren?

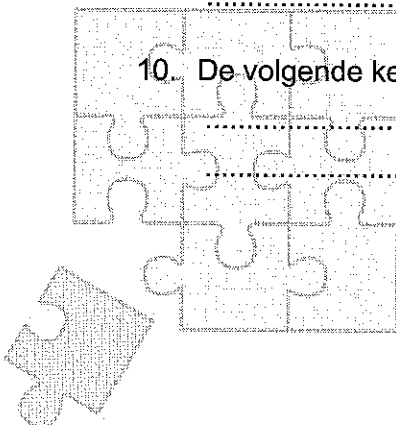
.....
.....

9. De paddenstoelen in het bos **zijn** bijzonder **giftig**!

.....
.....

10. De volgende keer moet je **mij** trakteren op een ijsje.

.....
.....

11. Ik had weer **een lekke band** met de fiets!

12. De foto van mijn klas is prima gelukt.

13. **Wie** is op dit moment jouw beste vriend?

14. De zeilboot is omgewaaid **door de storm**.

15. De tamme kastanjes **liggen** op de grond.

Puzzle

Benoem de zinsdelen. Schrijf de benamingen voluit. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

zin 3: was gaar =

zin 7: de Nederlander =

zin 10: mij =

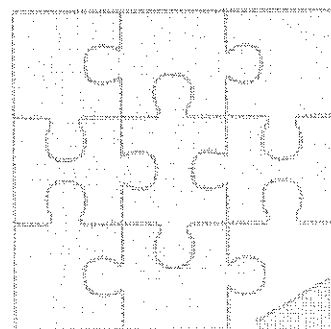
zin 4: veel oponthoud =

zin 1: genoeg =

zin 5: je =

zin 8: in de tomatensoep =

zin 15: liggen =

Puzzelverzamelmix 3

Alles door elkaar! Benoem de dikgedrukte zinsdelen en vul die in op de stippellijn.

1. De patiënt **heeft** zich na de operatie heel rustig **gehouden**.

.....

.....

2. Mijn overgrootmoeder vertrouwde **mij** haar geheim toe.

.....

.....

3. **Blijf** jij de hele avond bij die wedstrijd?

.....

.....

4. **De nieuwe scooter van mijn zusje** is gisterenavond gestolen.

.....

.....

5. Het oude havenstadje trekt in de zomer **veel bezoekers**.

.....

.....

6. Vorige zomer **is** mijn buurman bij een ramp omgekomen.

.....

.....

7. De jonge hond heeft **mijn nieuwe planten in de tuin** kapot getrapt.

.....

.....

8. Het café tegenover het marktplein is **onlangs** afgebrand.

.....

.....

9. Gedurende haar wereldreis stuurde ze **haar ouders** telkens mailtjes.

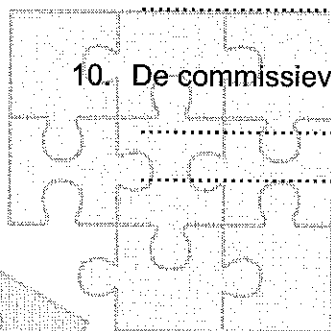
.....

.....

10. De commissievergadering van de voetbalclub duurde **tot na middernacht**.

.....

.....

11. De gelukkige ouders **hebben** hun dochtertje afgelopen zondag **laten dopen**.

.....
.....

12. Mijn broer gaat na deze zomer in Groningen **medicijnen** studeren.

.....
.....

13. Na het ongeluk stond **hij** te trillen van de schrik.

.....
.....

14. **Is** die beslissing van jou nou wel zo **goed**?

.....
.....

15. **De bergen in Oostenrijk** hebben veel te verduren van de skiërs.

.....
.....

Puzzel

Benoem de zinsdelen. Schrijf de benamingen voluit. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

zin 5: veel bezoekers =

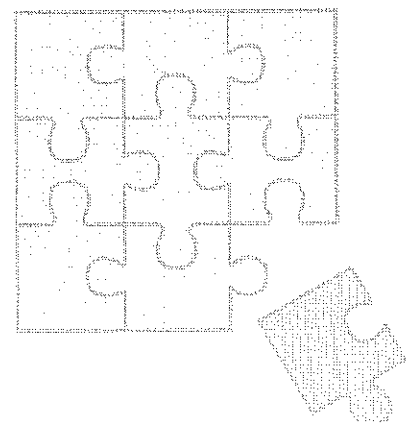
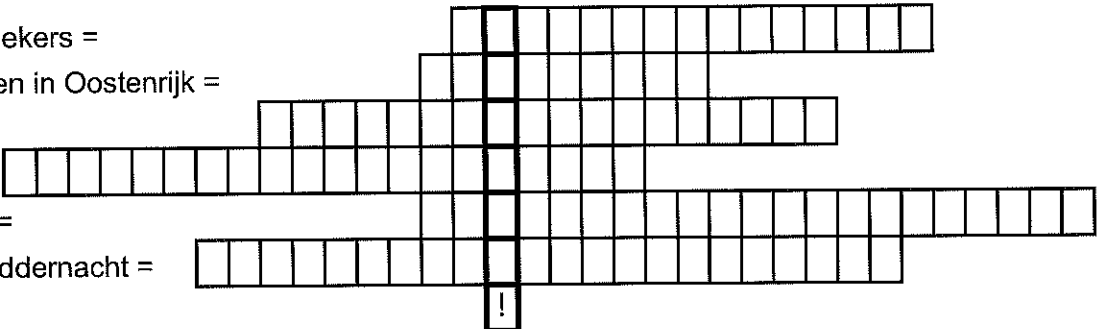
zin 15: de bergen in Oostenrijk =

zin 2: mij =

zin 7: nieuwe =

zin 14: is goed =

zin 10: tot na middernacht =

Puzzelverzamelmix 4

Alles door elkaar! Benoem de dikgedrukte zinsdelen en vul die in op de stippellijn.

1. Aan de ingenieur werd **advies** gevraagd.

.....

.....

2. De nieuwe raket steeg **de ruimte** in.

.....

.....

3. Mij **werd** een belangrijk document overhandigd.

.....

.....

4. Jij wint **steeds** van mij met dit computerspel.

.....

.....

5. **Die nieuwe outfit die je gisteren hebt gekocht**, staat je echt erg goed.

.....

.....

6. Voor zijn verjaardag **kreeg** mijn broer genoeg geld om een brommer te kopen.

.....

.....

7. Aan het oude bureau van mijn opa **kan** ik goed mijn huiswerk **maken**.

.....

.....

8. In Mexico heeft een orkaan **het hotel** verwoest.

.....

.....

9. Het nieuwe model **van Audi** wordt veelvuldig verkocht.

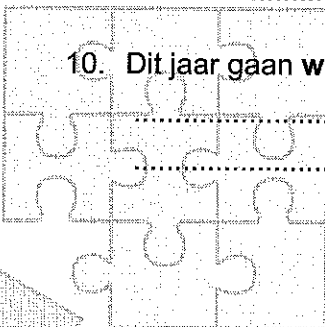
.....

.....

10. Dit jaar gaan **we** niet op schoolreis.

.....

.....

11. De aanbieding van de sportschoenen **was** **geweldig**!

.....

12. Wil jij **mijn peetoom** schrijven dat ik op zijn verjaardag kom?

.....

.....

13. **Ga** je nog **mee** een straatje om?

.....

.....

14. **Dat** lijkt me een goed idee.

.....

.....

15. Wil je rekening houden **met de zomertijd**?

.....

.....

Puzzel

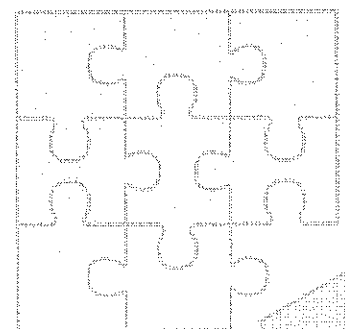
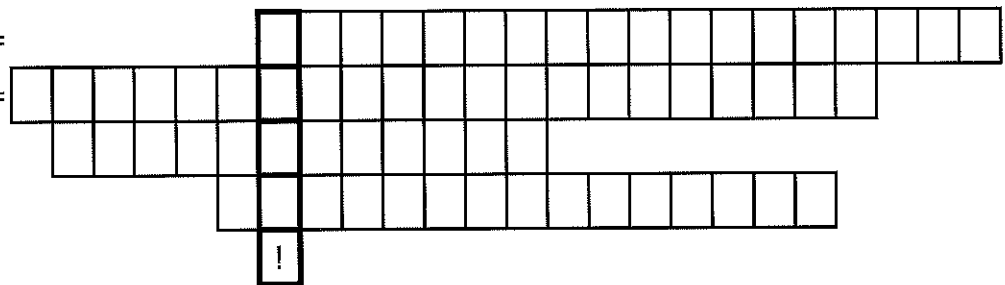
Benoem de zinsdelen. Schrijf de benamingen voluit. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

zin 12: mijn peetoom =

zin 11: was geweldig =

zin 7: kan =

zin 8: het hotel =

Puzzelverzamelmix 5

Alles door elkaar! Benoem de dikgedrukte zinsdelen en vul die in op de stippellijn.

1. De meester uit groep 7 **blijkt** vroeger **minister te zijn** geweest..

.....

.....

2. De postbode **heeft** een pakketje voor mij.

.....

.....

3. Mijn moeder is erg gehecht **aan deze foto**.

.....

.....

4. **De machinist van deze trein** heeft pas een ongeluk meegemaakt.

.....

.....

5. De secretaresse geeft **de brieven die klaar zijn** aan de directeur.

.....

.....

6. Zaterdag heb ik een wedstrijd **in Monster**.

.....

.....

7. De slimste van de klas vroeg **aan de juf** om extra rekenuitleg.

.....

.....

8. **Is** jouw vader zijn hele leven al **vrachtwagenchauffeur**?

.....

.....

9. Tijdens onze vakantie geeft de buurman **het konijn** eten.

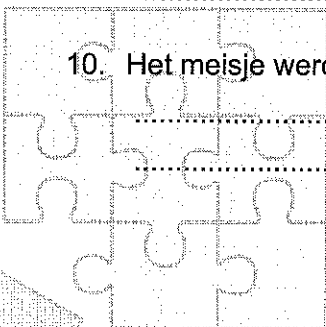
.....

.....

10. Het meisje werd **tijdens de wedstrijd** van haar paard gegooid.

.....

.....

11. Eind augustus zie je de kruisspin overal **zijn web** maken.

.....
.....

12. De onbekende architect **mag** de nieuwe wijk **ontwerpen**.

.....
.....

13. **Steeds meer mensen** zoeken voor recreatie de natuur op.

.....
.....

14. Op de baan kwam de hardloper **vijf hindernissen** tegen.

.....
.....

15. **Sam uit de kleuterklas** heeft alweer zijn bril gebroken.

.....
.....

Puzzel

Benoem de zinsdelen. Schrijf de benamingen voluit. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

zin 8: is =

zin 3: aan deze foto =

zin 2: heeft =

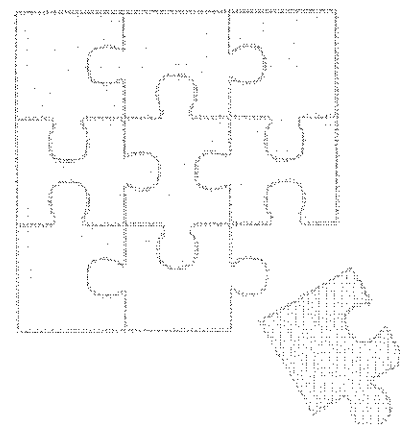
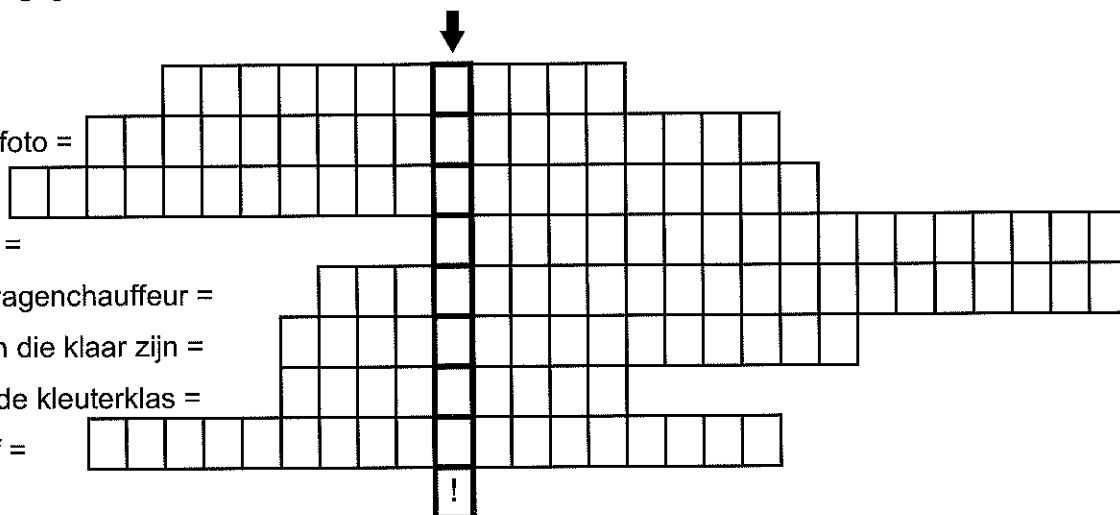
zin 9: het konijn =

zin 8: is vrachtwagenchauffeur =

zin 5: de brieven die klaar zijn =

zin 15: Sam uit de kleuterklas =

zin 7: aan de juf =

Puzzelverzamelmix 6

Alles door elkaar! Benoem de dikgedrukte zinsdelen en vul die in op de stippellijn.

1. Op vrijdag eten we graag **friet met mayonaise** bij de snackkar.

.....

.....

2. De verpleegster brengt **de zieke dame** elke dag een bezoekje.

.....

.....

3. De buurjongen en Pieter maakten wel **drie grappen** over de manke eend.

.....

.....

4. We vertrouwen **op de buschauffeur**.

.....

.....

5. Tijdens de stadstour brachten we een bezoek **aan het museum**.

.....

.....

6. Het reisbureau **heeft** ons net op tijd de tickets gestuurd.

.....

.....

7. Geef jij **de katten** eten voor je naar je werk gaat?

.....

.....

8. Drie kleine kinderen hingen **aan de rekstok**.

.....

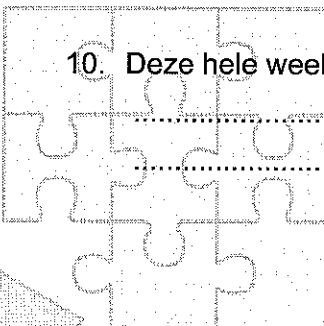
.....

9. Het bruidspaar wensen **wij** veel geluk toe!

.....

.....

10. Deze hele week **is** mijn broer al **ziek**.

11. De apen slingeren in de **hoge** boom.

.....

12. Er **werd** een groot pak **gegeven** aan de jarige oma.

.....

.....

13. Zou **je** mee willen komen naar mijn kantoor?

.....

.....

14. Als dank gaf de moeder **de dokter** een bloemetje en een zoen.

.....

.....

15. Het meest houd ik **van spaghetti met witte saus**.

.....

.....

Puzzel

Benoem de zinsdelen. Schrijf de benamingen voluit. Bestaat het antwoord uit meer dan één woord, dan schrijf je de woorden zonder spatie aan elkaar vast. Wanneer je de juiste antwoorden hebt gegeven, ontstaat er een woord onder de pijl.

zin 4: op de buschauffeur =

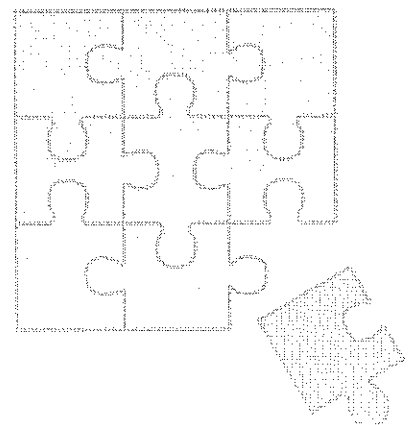
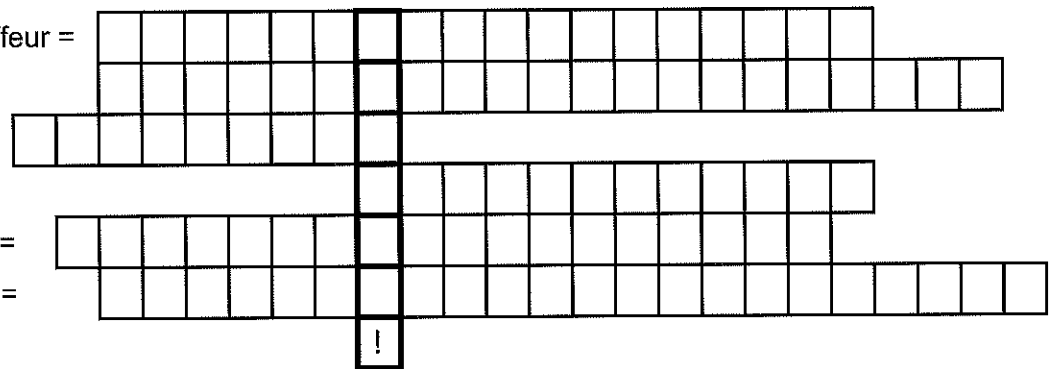
zin 10: is ziek =

zin 9: wij =

zin 12: werd =

zin 2: de zieke dame =

zin 8: aan de rekstok =

Theorie zinsdelen

Als mensen met elkaar praten, maken ze gebruik van zinnen. Nu kun je wel een aantal woorden achter elkaar zetten, maar daarmee heb je nog geen zin.

Kijk maar naar deze zin: *Mijn het ga broer met zwembad ik naar.*

Zo klopt de zin niet. Het zou een goede zin zijn als je ervan zou maken:

Ik ga met mijn broer naar het zwembad. Of: Ik ga naar het zwembad met mijn broer.

De volgorde van de delen van een zin kun je dus veranderen, zonder dat de betekenis verandert.

Hoe herken je een zinsdeel?

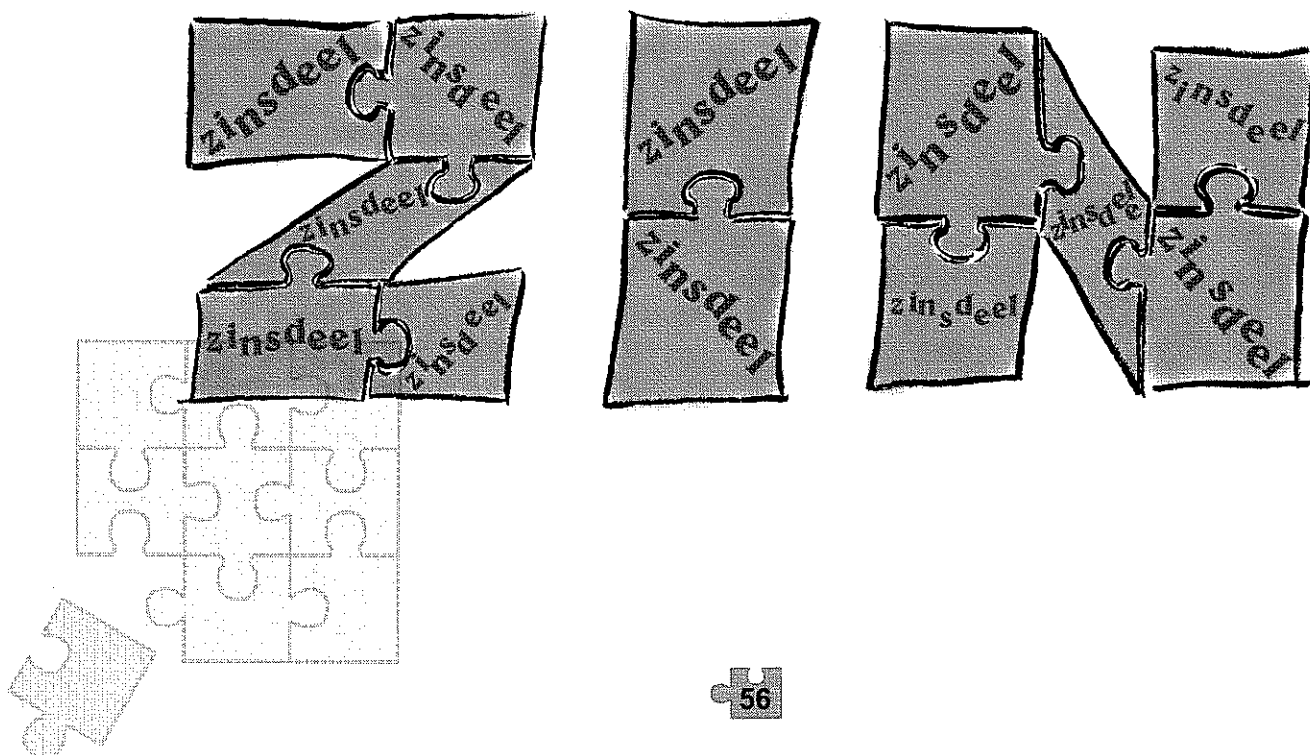
Iedere zin bestaat uit een aantal stukken/delen. Zo'n stuk noemen we een zinsdeel. Een deel van de zin. Zinsdelen kun je vinden door de zin in een andere volgorde te zetten. De woorden of groepjes woorden die dan bij elkaar blijven staan, noem je een zinsdeel. Een zinsdeel kan dus uit een of uit meerdere woorden bestaan.

Kijk maar naar deze zinnen: De man | koopt | een cadeautje | voor de jarige.
Koopt | de man | voor de jarige | een cadeautje?
Voor de jarige | koopt | de man | een cadeautje.

Ik | ga | morgen | op vakantie | met Pim | naar Frankrijk.
Morgen | ga | ik | naar Frankrijk | op vakantie | met Pim.
Met Pim | ga | ik | morgen | op vakantie | naar Frankrijk.

De eerste zin bestaat dus uit vier zinsdelen. De tweede zin bestaat uit zes zinsdelen.

Ieder zinsdeel krijgt een naam. Bijvoorbeeld 'persoonsvorm' of 'onderwerp'. Hierna vind je er uitleg over en voorin het boek vind je de bijbehorende oefeningen.

Theorie persoonsvorm

Een zin is pas een zin als er een persoonsvorm (pv) in staat.

Een persoonsvorm geeft de handeling weer. De persoonsvorm laat zien in welke vorm het werkwoord staat.

Het kan in het enkelvoud of in het meervoud staan. Ook kun je aan de persoonsvorm zien in welke tijd de zin staat, in de tegenwoordige tijd of in de verleden tijd.

De persoonsvorm herken je eigenlijk altijd als het eerste werkwoord in de zin.

Hoe herken je de persoonsvorm?

- Als je de zin vragend maakt, komt de persoonsvorm vooraan te staan.

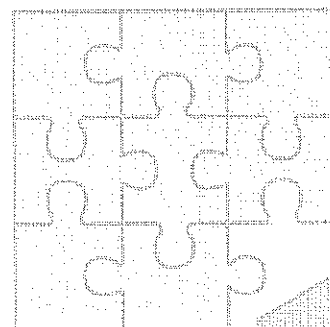
Voorbeeld: Ik ga naar huis. $\Rightarrow$ **Ga** ik naar huis? $\Rightarrow$ ga = pv

- Als je de zin verandert van tijd, verandert de persoonsvorm.

Voorbeeld: Ik ga naar huis. $\Rightarrow$ Ik **ging** naar huis. $\Rightarrow$ ga = pv

- Als je de zin in het enkelvoud of meervoud zet, moet de persoonsvorm mee veranderen.

Voorbeeld: Ik ga naar huis. $\Rightarrow$ Wij **gaan** naar huis. $\Rightarrow$ ga = pv

Theorie werkwoordelijk gezegde

Het werkwoordelijk gezegde (ww.gez) vind je door alle werkwoorden uit de zin te halen.

Al deze werkwoorden samen noemen we het werkwoordelijk gezegde.

Wanneer er maar één werkwoord in de zin staat, is dat én persoonsvorm én werkwoordelijk gezegde.

Hoe herken je een werkwoordelijk gezegde?

Om een werkwoord goed te herkennen, is het belangrijk om te weten wat een werkwoord is.

Er zijn drie soorten werkwoorden (ww):

- Zelfstandige werkwoorden (zww).

De zelfstandige werkwoorden kunnen zelfstandig bestaan. Deze werkwoorden geven een handeling aan.

Voorbeelden: fietsen, lopen, timmeren.

- Hulpwerkwoorden (hww).

De hulpwerkwoorden hebben met alleen het onderwerp te weinig betekenis.

Voorbeelden: ik ben, ik heb, ik wil, etc.

- Koppelwerkwoorden (kww).

Koppelwerkwoorden zijn een onderdeel van het naamwoordelijk gezegde.

Er zijn negen koppelwerkwoorden: zijn, worden, blijven, lijken, schijnen, heten, dunken, voorkomen.

Voorbeelden van een werkwoordelijk gezegde zijn:

- Ik **ga** mijn fiets **schilderen**.

ga = hww
schilderen = zww

- Mijn moeder **heeft** een mooi cadeau **gekregen**.

heeft = hww
gekregen = zww

- Zij **heeft** haar fiets **moeten** laten **staan**.

heeft = hww
moeten = hww
laten = hww
staan = zww

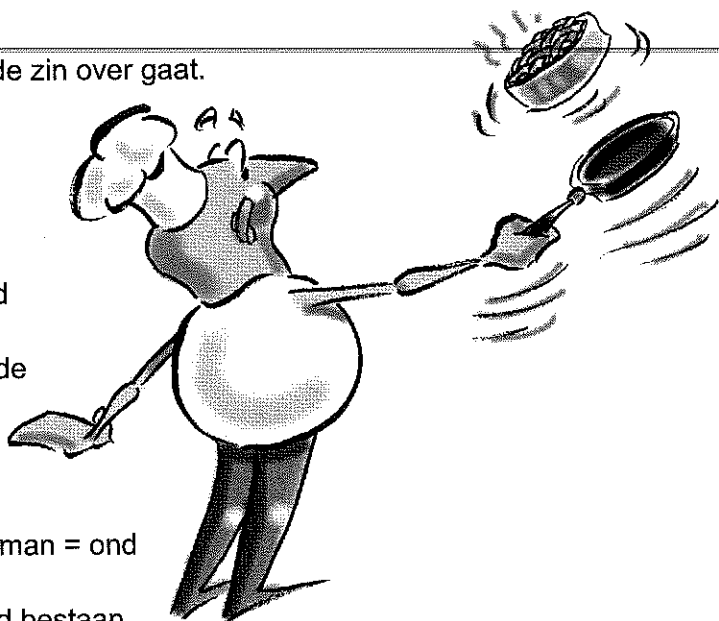

Theorie onderwerp

Aan het onderwerp (ond) in de zin, zie je waar de zin over gaat.

Hoe herken je het onderwerp?

- Zoek eerst het gezegde. Stel de vraag:
Wie of wat + gezegde?
Voorbeeld: De bakker **bakt** een appeltaart.
⇒ Wie of wat bakt? ⇒ De bakker = ond
- Zoek eerst de persoonsvorm. Wanneer je de persoonsvorm in het enkelvoud/meervoud zet, moet je het onderwerp ook in het enkelvoud/meervoud zetten.
Voorbeeld: De man **loopt** op straat.
⇒ **De mannen lopen** op straat. ⇒ De man = ond
- Het onderwerp kan uit meer dan één woord bestaan.
Voorbeeld: **De slager op de hoek** is gesloten. ⇒ De slager op de hoek = ond

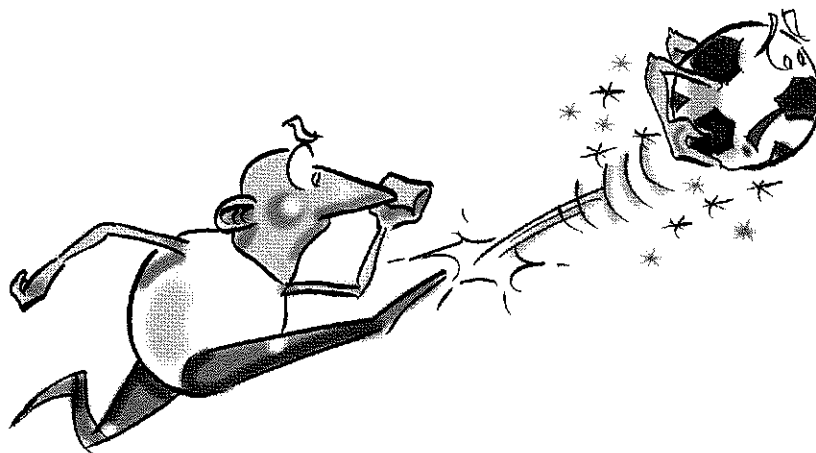

Theorie lijdend voorwerp

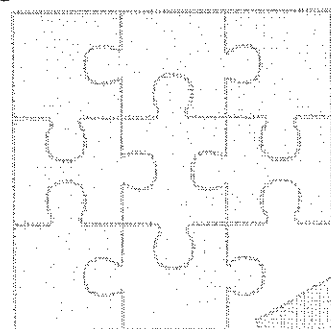
Het lijdend voorwerp (lv) in de zin ondergaat de handeling. Met het lijdend voorwerp gebeurt iets.

Hoe herken je het lijdend voorwerp?

- Wie of wat + gezegde + onderwerp?
Voorbeeld: Vader schopt de bal ver weg. ⇒ Wat schopt vader? ⇒ de bal = lv

- Wie of wat wordt + het voltooid deelwoord van de persoonsvorm.
Voorbeeld: Moeder bakt een heerlijke slagroomtaart. ⇒ Wat wordt gebakken?
⇒ een heerlijke slagroomtaart = lv

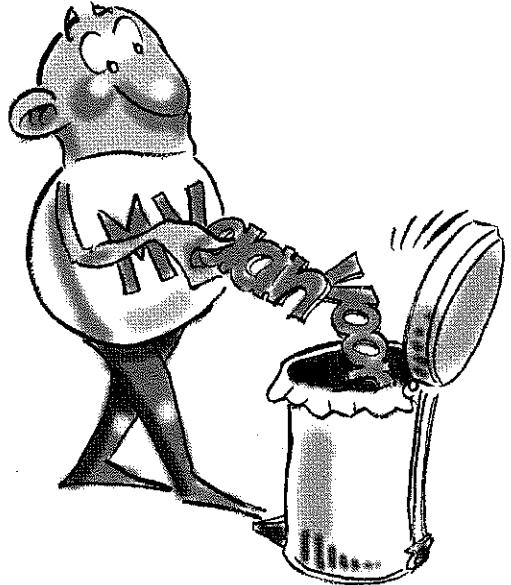
Theorie meewerkend voorwerp

Het meewerkend voorwerp (mv) is bijna altijd een persoon die meewerkt om de handeling te verrichten.

Een meewerkend voorwerp vind je in zinnen waarbij werkwoorden gebruikt worden zoals: sturen aan, geven aan, schenken aan, overhandigen aan, kopen voor, enz.

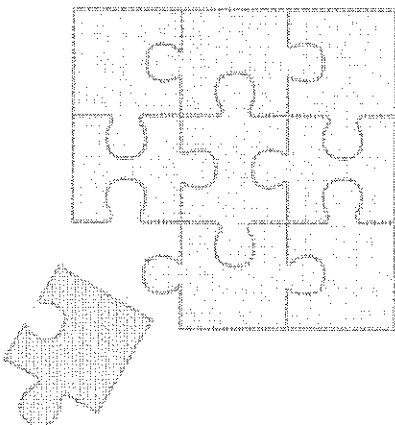
Hoe herken je het meewerkend voorwerp?

Het meewerkend voorwerp herken je aan de woorden 'aan' en 'voor'. De woorden 'aan' en 'voor' moet je toe kunnen voegen of weg kunnen laten. De volgorde van de zin mag je hierbij veranderen. De zin die overblijft moet een goede zin blijven en de betekenis mag niet veranderen.

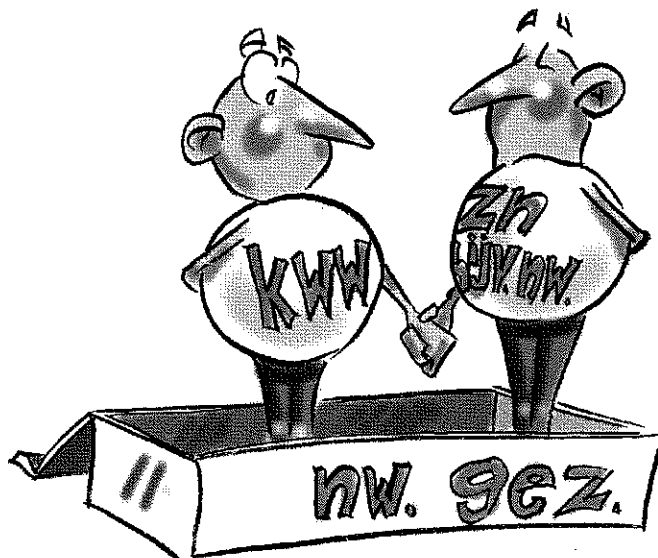
Voorbeelden:

- Ik geef het boek aan Jan. $\Rightarrow$ Ik geef Jan het boek. $\Rightarrow$ 'aan' kun je hier weglaten.
 $\Rightarrow$ aan Jan = mv
- De appels hangen aan de boom. $\Rightarrow$ De appels hangen de boom.
 $\Rightarrow$ 'aan' kun je hier niet weglaten.
 $\Rightarrow$ aan de boom = bijwoordelijke bepaling van plaats.

Theorie naamwoordelijk gezegde

Bij het naamwoordelijk gezegde (nw.gez) wordt een werkwoord gekoppeld aan een zelfstandig naamwoord of een bijvoeglijk naamwoord. Voor een naamwoordelijk gezegde is altijd een koppelwerkwoord nodig. Een naamwoordelijke gezegde bestaat uit een werkwoordelijk deel (kww) en een naamwoordelijk deel. Dit naamwoordelijk deel is het zelfstandig naamwoord of het bijvoeglijk naamwoord.

Hoe herken je naamwoordelijk gezegde?

- Zoek het koppelwerkwoord (kww). Er zijn negen koppelwerkwoorden. Dit zijn: zijn, worden, blijven, blijken, lijken, schijnen, heten, dunken, voorkomen (de laatste drie worden tegenwoordig weinig gebruikt).
- Er moet een relatie zijn tussen het onderwerp en het naamwoordelijk deel. Met andere woorden, het naamwoordelijk deel zegt iets over het onderwerp.
- Er staat nooit een lijdend voorwerp in een zin met een naamwoordelijk gezegde.

Voorbeelden:

• Mijn vader is brandweerman.	is = kww
brandweerman = zelfstandig naamwoord
• De winkelier bleef de hele tijd vriendelijk.	bleef = kww
vriendelijk = bijvoeglijk naamwoord
• Het nieuwe boek lijkt me interessant.	lijkt = kww
interessant = bijvoeglijk naamwoord

Let op! Sommige van deze koppelwerkwoorden kunnen ook als zelfstandig of als hulpwerkwoord voorkomen. De dikgedrukte woorden in onderstaande zinnen zijn in dit geval géén koppelwerkwoorden.

Voorbeelden:

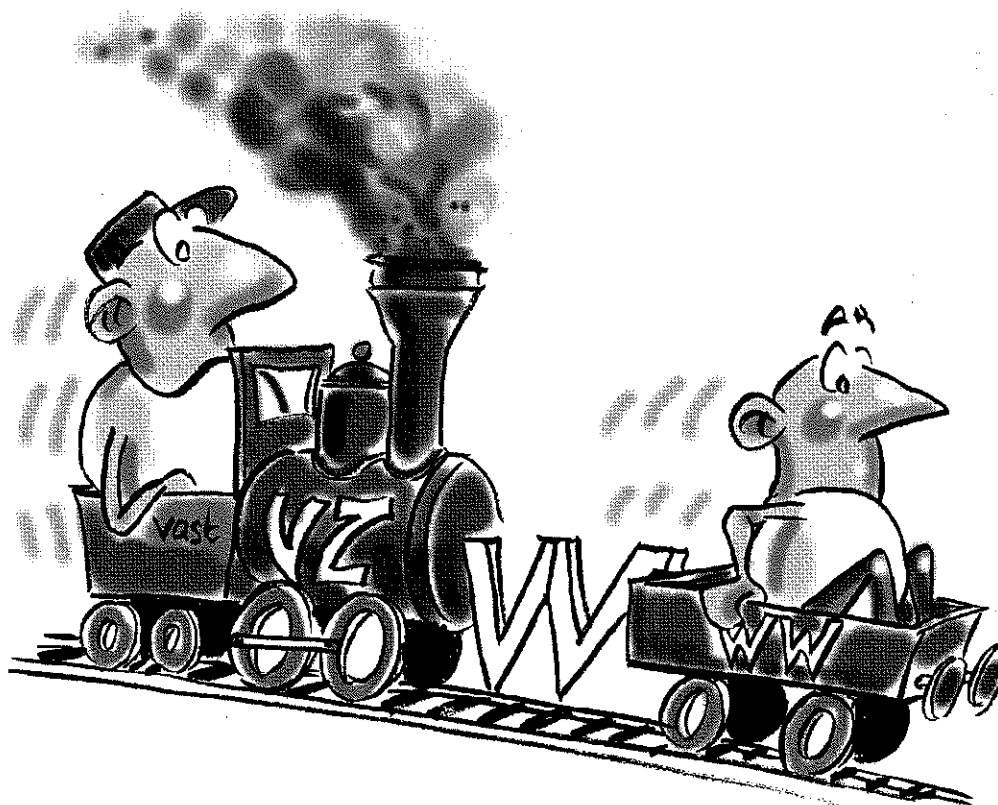
- De zon **schijnt** in mijn ogen. ⇒ 'schijnt' heeft hier de betekenis van 'licht geven'.
- Ik **ben** op het strand. ⇒ 'ben' heeft hier de betekenis van 'je ergens bevinden'.
- Sjors **blijft** in de boot. ⇒ 'blijft' heeft hier de betekenis van 'verblijven'.
- Zijn bekentenis **blijkt** te kloppen. ⇒ 'blijkt' heeft hier de betekenis van 'duidelijk worden'.

Theorie voorzetselvoorwerp

Een voorzetselvoorwerp (vv) is een zinsdeel waarbij het werkwoord gekoppeld is aan een vast voorzetsel.

Hoe herken je het voorzetselvoorwerp?

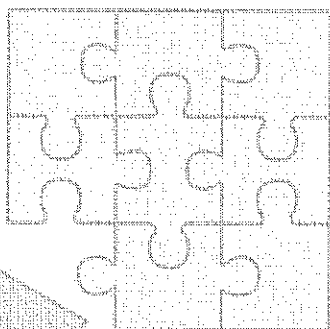
- Het voorzetselvoorwerp herken je aan een zin met een werkwoord met een vast voorzetsel.
- Het voorzetselvoorwerp begint met het vaste voorzetsel.

Voorbeelden:

houden van, rekening houden met, denken aan, vertrouwen op, voldoen aan...

- Ik houd **van** bloemen. $\Rightarrow$ van bloemen = vv
- Ze denkt **aan** haar vakantie. $\Rightarrow$ aan haar vakantie = vv

Theorie bijwoordelijke bepaling

De bijwoordelijke bepaling (bijw.bep) zegt iets extra's over de voorwerpen die we hiervoor hebben besproken. Het zijn woorden die erbij horen om de zin compleet te maken. De bijwoordelijke bepaling bevat extra informatie.

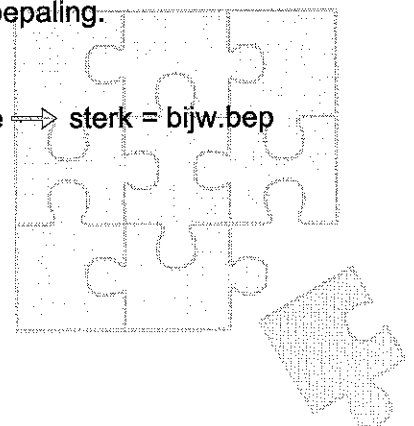
Let op: Hoewel je in een zin maar één onderwerp, één persoonsvorm, één lijdend voorwerp en één meewerkend voorwerp kunt vinden, kunnen er meerdere bijwoordelijke bepalingen voorkomen. De kunst is om ze er allemaal uit te halen.

Hoe herken je de bijwoordelijke bepaling?

Er zijn verschillende soorten bijwoordelijke bepalingen. We geven hieronder verschillende voorbeelden:

- Bijwoordelijke bepaling van tijd.
De vraag om deze bijwoordelijke bepaling te vinden is: 'Wanneer?'
Voorbeelden: gisteren, om half drie, vorige week, eerst.
- Bijwoordelijke bepaling van plaats.
De vraag om deze bijwoordelijke bepaling te vinden is: 'Waar?'
Voorbeelden: op het strand, op zolder, in de tuin, in Cuba.
- Bijwoordelijke bepaling van hoedanigheid.
De vraag om deze bijwoordelijke bepaling te vinden is: 'Hoe/op wat voor manier?'
Voorbeelden: met de tram, hongerig, vol bewondering.
- Bijwoordelijke bepaling van graad.
Voorbeelden: heel, erg, zeer.
- Woorden die iets zeggen over het gezegde of over een bijvoeglijke bepaling.
Voorbeelden:
 - Hij loopt hard. Hard zegt iets over het lopen. $\Rightarrow$ hard = bijw.bep
 - De Rijn is een sterk vervuilde rivier. Sterk zegt iets over vervuilde $\Rightarrow$ sterk = bijw.bep
- Korte woordjes.
Ze worden ook wel de restwoorden genoemd.
Voorbeelden: wel, niet, dan, ook, ooit, nooit.

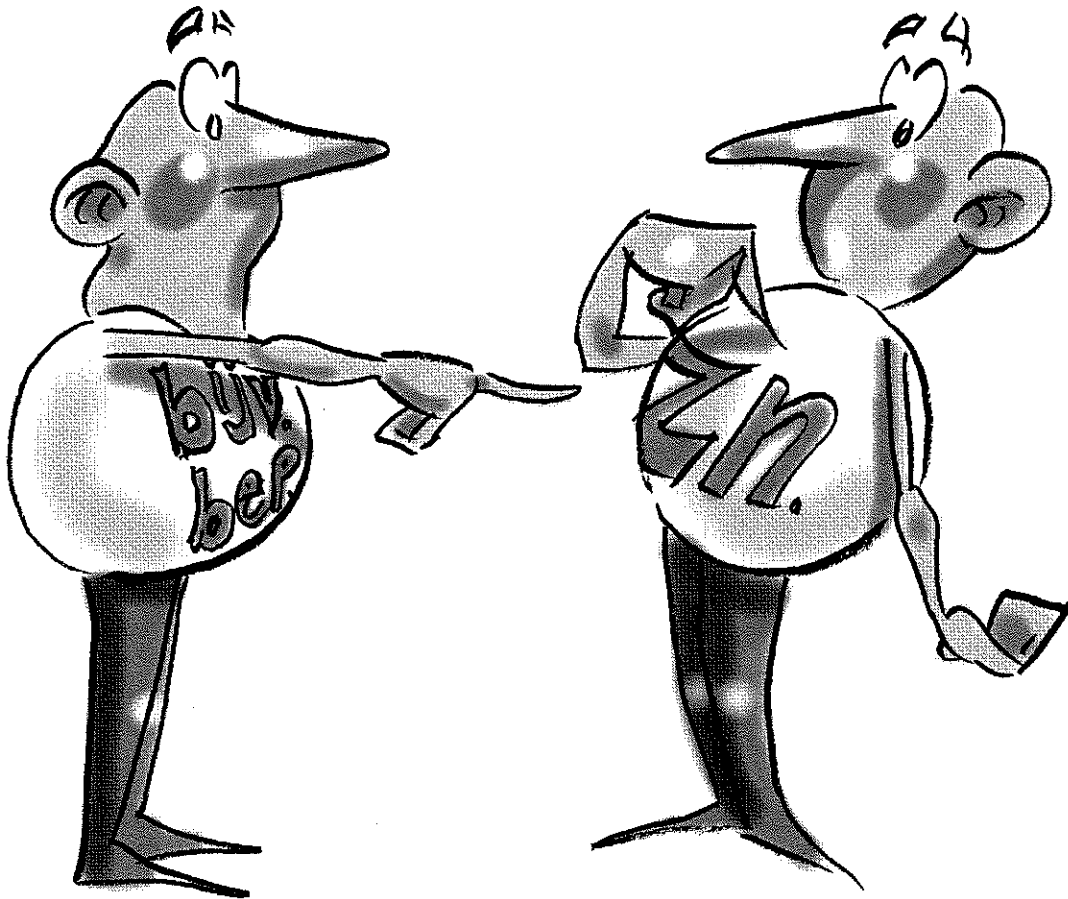
Theorie bijvoeglijke bepaling

Een bijvoeglijke bepaling (bijv.bep) is altijd een onderdeel van een ander zinsdeel. Het zegt iets over een zelfstandig naamwoord, het voegt er iets aan toe.

Let op: Bij de bijvoeglijke bepaling geldt hetzelfde als bij de bijwoordelijke bepaling. Er kunnen meerdere bijvoeglijke bepalingen in een zin voorkomen!

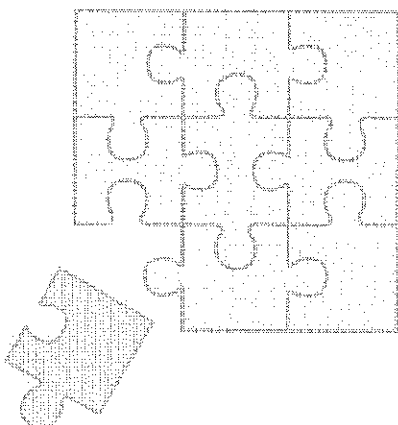
Hoe herken je een bijvoeglijke bepaling?

Een bijvoeglijke bepaling zegt iets over een zelfstandig naamwoord. De bijvoeglijke bepaling kan ervoor en erachter staan.

Voorbeelden:

- Zij is verliefd op die flitsende zonnebril. $\Rightarrow$ flitsende = bijv.bep bij zonnebril.
- De nieuwe lens van mijn zus is gevallen. $\Rightarrow$ nieuwe = bijv.bep bij lens.
 $\Rightarrow$ van mijn zus = bijv.bep bij lens.

www.bekaplus.nl

ISBN 90 262 4184 4

9 789026 124184